

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
FACULTY OF ECONOMICS
UNIVERSITY of BANJA LUKA

**СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ ДРУГОГ ЦИКЛУСА СТУДИЈА НА
ЕКОНОМСКОМ ФАКУЛТЕТУ УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ**

СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ

**„УПРАВЉАЊЕ КУЛТУРНИМ НАСЉЕЂЕМ И КУЛТУРНИМ
ТУРИЗМОМ“**

Бања Лука, 2018. године

САДРЖАЈ

УВОД	3
1. НАЗИВ И ЦИЉЕВИ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА ДИПЛОМСКИХ АКАДЕМСКИХ СТУДИЈА – СТУДИЈА ДРУГОГ ЦИКЛУСА.....	10
1.1. Утемељеност студијског програма	11
1.2. Структура студијског програма	12
1.3. Сврха студијског програма.....	13
2. МОДЕЛ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА	14
3. НАУЧНА ОБЛАСТ КОЈОЈ ПРИПАДА СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ	14
4. ВРСТА СТУДИЈА И ИСХОД ПРОЦЕСА УЧЕЊА	14
4.1. Врсте студија	14
4.2. Исход процеса учења.....	15
4.3. Излазне компетенције студената	15
5. АКАДЕМСКИ НАЗИВ.....	16
6. УСЛОВИ ЗА УПИС НА СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ.....	17
7. ЛИСТА ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА	18
7.1. Табеларни преглед предмета на студијском програму.....	19
7.2. Матрица исхода учења	19
7.3. Описи, односно спецификације предмета (књига предмета)	20
8. НАЧИН И ПОТРЕБНО ВРИЈЕМЕ ИЗВОЂЕЊА СТУДИЈА	20
8.1. Начин извођења студија - традиционално.....	21
8.2. Непосредна настава	21
8.3. Самостални рад студента	24
8.4. Оцјењивање студента.....	29
9. БОДОВНА ВРИЈЕДНОСТ ПРЕДМЕТА У СКЛАДУ СА ЕВРОПСКИМ СИСТЕМОМ ПРЕНОСА БОДОВА - ECTS.....	31
10. ПРЕДВИЂЕНИ БРОЈ САТИ ЗА ПОЈЕДИНЕ ПРЕДМЕТЕ	32
11. КРИТЕРИЈУМИ И УСЛОВИ ПРЕНОСА ECTS БОДОВА	33
12. ДОКАЗ О ПОДУДАРНОСТИ.....	33
13. ПРЕДУСЛОВИ ЗА УПИС ПОЈЕДИНИХ ПРЕДМЕТА	34
14. НАЧИН ИЗБОРА ПРЕДМЕТА ИЗ ДРУГИХ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА.....	34
15. КРИТЕРИЈУМИ И НАЧИНИ ОСИГУРАЊА КВАЛИТЕТА.....	34
16. УСЛОВИ ЗА ПРЕЛАЗАК СА ДРУГИХ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА.....	36
17. ОБАВЕЗЕ СТУДЕНАТА И ДИНАМИКА СТУДИРАЊА.....	36
18. ДОДАТАК 7.2. САДРЖАЈ НАСТАВНОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА ДРУГОГ ЦИКЛУСА СТУДИЈА - СИЛАБУСИ.....	37

УВОД

Економски факултет Универзитета у Бањој Луци је високошколска институција у саставу Универзитета у Бањој Луци чија је основна дјелатност научно-наставни и научноистраживачки рад. Економски факултет у Бањој Луци основан је Рјешењем Скупштине општине Бања Лука, број: 01-012/75 од 06.02.1975. године. Економски факултет се развио из Одјељења Економског факултета у Сарајеву, које је почело с радом 01.11.1974. године. Економски факултет посједује све неопходне дозволе за рад и у потпуности испуњавања услове прописане Законом (Рјешење о утврђивању услова за почетак рада високоакадемске установе, број рјешења 07.1-4462/07 од 02.07.2007. године; Рјешење о упису у судски регистар, број рјешења 1-587-00 од 13.09.2007. године и Дозволу за рад, број дозволе 07.23/602-3900/09, од 22.06.2009. године).

Универзитет у Бањој Луци је 2013. године акредитован и уписан у Регистар високошколских установа који се води код Агенције за развој високог образовања и осигурање квалитета Републике Српске. Универзитет у Бањој Луци данас има 17 факултета са 58 студијских програма I циклуса студија, 65 програма II циклуса и девет студијских програма III циклуса студија.

Наставу изводи 811 наставника и сарадника у пуном радном односу. Поред њих, на Универзитету је ангажовано 170 наставника у допунском радном односу, 168 гостујућих професора из иностранства и 121 стручни сарадник за потребе реализације клиничке праксе. Административно-техничку подршку пружа 559 службеника.

Тренутно на Универзитету студира 14.699 студената из свих крајева Републике Српске, али и из иностранства. До сада је дипломе основних студија стекло 31.500 студената, 350 студената мастер студија, 1.150 магистара и 645 доктора наука.

Мисија Економског факултета је едукација и оспособљавање високообразовног академског и стручног кадра, развој тржишно оријентисаних компетенција студената, као и научноистраживачки рад и сарадња на државном, регионалном и међународном нивоу са научноистраживачким институцијама, владиним и невладиним институцијама и привредом.

Визија Економског факултета: Економски факултет Универзитета у Бањој Луци је модеран, развијен, прогресиван и отворен факултет који представља главну окосницу економског развоја Републике Српске.

Главни циљ Економског факултета Универзитета у Бањој Луци је да постане лидер из области високог образовања и научноистраживачког рада у оквирима Републике Српске и Босне Херцеговине, и шире, у регионалном контексту.

Специфични циљеви Економског факултета Универзитета у Бањој Луци су:

¹ У даљем тексту користићемо термине студент, кандидат, наставник, менаџер и остале стручне термине као родно неутралне термине који се односе и на женски и на мушки род (прим. аут.).

- континуирано унапређење квалитета наставног процеса на I, II и III циклусу студија, усклађеног са захтјевима реалног сектора и принципима болоњског процеса;
- побољшање компетенција наставног и сарадничког особља и излазних компетенција студената сталним иновацијама у наставном процесу и научноистраживачком раду и учествовањем у међународним пројектима;
- јачање међународне сарадње и позиције Економског факултета Универзитета у Бањој Луци у иностранству.

Студенти са дипломом Економског факултета Универзитета у Бањој Луци, са изграђеним компетенцијама и међународно признатом дипломом (велики број наших студената наставио је школовање на студијима II и III циклуса студија у Аустрији, Њемачкој, Великој Британији, Мађарској, Италији, Канади, Сједињеним Америчким Државама, Србији, Црној Гори, Хрватској, Словенији и другим земљама, према евиденцији Студентске службе Економског факултета Универзитета у Бањој Луци) могу се запослити у јавном сектору, пословном нефинансијском и финансијском сектору, samozапoшљавањем и запoшљавањем у трећем сектору. Диплома Економског факултета Универзитета у Бањој Луци је бренд. То потврђују и дипломирани економисти, мастери економије, магистри економских наука и доктори економских наука који обављају високе државничке дужности у Републици Српској и Босни и Херцеговини, али и управљају финансијским институцијама, институцијама Владе Републике Српске, те јавним и приватним предузећима.

Наставу на интегрисаном Универзитету у Источном Сарајеву данас похађа око 13.000 студената у 10 градова гдје је смјештено 17 организационих јединица Универзитета, док је Ректорат, као административни центар, смјештен у Источном Сарајеву. Универзитет има 56 студијских програма на првом циклусу студија, 47 на другом циклусу и 8 на трећем циклусу студија. Универзитет у Источном Сарајеву прва је јавна акредитована високошколска установа у Босни и Херцеговини, те 2018. године улази у процес реакредитације.

Економски факултет Универзитета у Источном Сарајеву данас је једна од 17 организационих јединица интегрисаног Универзитета која обавља дјелатност високог образовања у области економских наука. Осим примарне, наставне дјелатности, Економски факултет обавља и научно-истраживачку, издавачку и експертско-консултантску дјелатност, а у складу са статутима Факултета и Универзитета, може обављати и друге дјелатности којима се комерцијализују резултати научно-истраживачког рада, под условом да се тим дјелатностима не угрожава квалитет наставе. Економски факултет у Источном Сарајеву почео је са радом школске 1993/94. године на основу одлуке Народне скупштине Републике Српске. Сједиште факултета налазило се на Палама. Факултет је обновио рад на основу одлуке Министарства образовања, науке и културе Републике Српске од 17. јануара 1994. године, а сљедбеник је Економског факултета Универзитета у Сарајеву, основаног 31. јула 1952. године. Економски факултет посједује све неопходне дозволе за рад и у потпуности испуњавања услове прописане Законом (Одлука о издавању

високошколских установа Универзитета у Сарајеву, Службени Гласник РС бр. 17/92 од 09.11.1992. године; Рјешење о упису у судски регистар, број рјешења 1-23/94 од 17.01.1994. године, Дозволу за рад, број дозволе 07.2-9485/07, од 25.12.2007. године и Рјешење о упису у државни регистар акредитованих високошколских установа у БиХ бр. 05-33-1-870-14/12 од 24.10.2013. године).

Основна мисија Економског факултета УИС јесте образовање будућих дипломираних економиста, магистара и доктора економских наука у складу са европским стандардима, али и потребама друштва и тржишта рада у Републици Српској, Босни и Херцеговини и земљама окружења.

Истовремено, осим посвећености студентима, квалитету њиховог образовања и нивоу стеченог знања, мисија се састоји и у сталном усавршавању наставника и сарадника, перманентном праћењу европских и свјетских трендова, као и најновије литературе у области економских наука, те у унапређењу научно -истраживачке и издавачке дјелатности с циљем остваривања друштвено корисне функције Факултета, односно науке у служби развоја економије и друштва у цјелини.

Визија Економског факултета је да у наредним годинама створи кадровски још снажнију и утицајнију високошколску институцију на којој ће се не само изучавати економске науке већ и практично примјењивати стечена знања и резултати научно-истраживачког рада кроз сарадњу са општинским, републичким и државним институцијама, те предузећима и компанијама од локалног и регионалног значаја. Визија Факултета су и акредитовани студијски програми, на којима би се настава изводила у складу са праксом најбољих европских и свјетских факултета и универзитета. Коначно, визија су и у свијету признате дипломе Факултета, дипломе које би студентима отворале врата институција и успјешних предузећа и компанија, како наших тако и иностраних. Кључ остварења визије састоји се у реализацији постављених програмских задатака у наредном периоду развоја Факултета.

Осим тога, постоје важни циљеви, без чије је реализације незамислив даљи развој Факултета и испуњење визије. Потребно је: стварати властити наставни кадар, остварити мобилност студената и професора кроз јачање постојеће сарадње са сродним факултетима у земљи и окружењу, обезбиједити стални процес усавршавања наставника и сарадника у земљи и иностранству, отворити студије трећег циклуса (докторске студије) на Факултету, уз ангажман најбољих предавача са нашег Факултета, из земље и из иностранства, интензивирати научно-истраживачки рад кроз организацију међународних научних скупова и кроз учешће наших наставника и сарадника на сличним скуповима у земљама региона, Европи и свијету, обезбиједити већи ангажман наставника, сарадника и студената у научно-истраживачким пројектима од користи за друштво, интензивирати сарадњу са локалном, републичком и државном заједницом кроз формирање Алумни-заједнице и унапређење рада Научно-истраживачког института, побољшати услове за живот и рад наставника и сарадника, као и студената, кроз сарадњу са студентском организацијом Факултета и Универзитета.

Студенти са дипломом Економског факултета Универзитета у Источном Сарајеву, са изграђеним компетенцијама и међународно признатом дипломом могу се запослити у јавном сектору, пословном нефинансијском и финансијском сектору, самозапошљавањем. То потврђују и дипломирани економисти, мастери економије, магистри економских наука и доктори економских наука који обављају високе државничке дужности у Републици Српској и Босни и Херцеговини, али и управљају финансијским институцијама, институцијама Владе Републике Српске, те јавним и приватним предузећима.

Оправданост покретања и значај новог студијског програма

Нови студијски програм „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ (60 ECTS) је једногодишњи програм другог циклуса студија на Економском факултету (ЕФ) Универзитета у Бањој Луци (УБЛ) и Економском факултету Пале (ЕФП) Универзитета у Источном Сарајеву (УИС). Због мултидисциплинарног приступа овај програм је намијењен студентима који су завршили први циклус студија у области економије, али и другим областима, који су заинтересовани за нова сазнања о концептима, методама и алатима примјењивим у области културног туризма.

Студијски програм „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ је развијен у оквиру реализације међународног пројекта под називом „Јачање капацитета за стварање промјена у туризму земаља Западног Балкана: стварање компетенција за менаџмент баштина и културног туризма“ (Strengthening Capacities for Tourism Changes in WB - Building Competences for Quality Management of Heritage and Cultural Tourism / CULTURWB; Project Number: 574193-EPP-1-2016-1-RS-EPPKA 2-SBHE-JP). Пројекат CULTURWB је почео са реализацијом у октобру 2016. године и припада другој генерацији Еразмус+ пројеката за изградњу капацитета високошколских установа, ко-финансираних од стране ЕУ (<https://culturwb.pmf.uns.ac.rs/>). Инспирација за покретање пројекта CULTURWB потекла је од препознатих потреба партнера у региону Западног Балкана, који раде у сектору туризма и привреде и који већ имају дугогодишњу сарадњу, да се ојача развој индустрије културног туризма у Србији, Босни и Херцеговини и Црној Гори, да се нагласи њен значај и подигне свијест о потреби очувања богате културне баштине у региону и шире.

Поред УБЛ и УИС у пројекту учествују партнери из земаља Западног Балкана: Универзитет „Џемал Биједић“ у Мостару (БиХ), Универзитет у Новом Саду (Србија), Универзитет у Нишу (Србија), Универзитет Црне Горе (Црна Гора), Sarajevo Meeting of Cultures - SMOС (БиХ), Покрајински завод за заштиту споменика културе (Србија) и Туристичка организација Општине Котор (Црна Гора). Партнери из ЕУ земаља су Универзитет у Хелборну (Њемачка), Универзитет ФХ Јоханеум (Аустрија), Универзитет примјењених наука Бреда (Холандија) и World University Service - WUS (Аустрија). Један од основних циљева пројекта CULTURWB јесте развој мултидисциплинарног мастер програма, који обједињује подручја управљања културним туризмом и културним наслеђем, у институцијама високог образовања у

партнерским земљама: Србија, Босна и Херцеговина и Црна Гора. Поред нових мастер програма, циљеве овог пројекта представља и развој програма цјеложивотног учења на поменутих високошколским установама, те спајање туристичке индустрије земаља региона кроз јачање комерцијализације културних вриједности, афирмисање културног идентитета, те остваривање сарадње између сектора високог образовања и туристичке индустрије.

Студијски програм „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ је развијен и дефинисан кроз рад наставника и сарадника УБЛ и УИС уз континуиране консултације и ревизију партнера из ЕУ. Нацрт студијског програма дефинисан је на основу претходних истраживања курикулума из области културног туризма у ЕУ и анализе компетенција стејкхолдера у културном туризму. У првом истраживању анализирано је више од 200 курикулума у 20 земаља ради идентификовања кључних предмета, који би требали бити укључени у будући мастер програм из ове области. У другом истраживању урађена је анализа потребних компетенција стејкхолдера у културном туризму, при чему су идентификоване одређене недостајуће компетенције, што је, такође, била основа за креирање садржаја новог мастер програма. Ово истраживање је проведено у Србији, Босни и Херцеговини и Црној Гори, при чему је анализирано укупно 184 стејкхолдера. Такође, је урађено и анкетно испитивање студената о заинтересованости за ову тему и развој новог студијског програма, а резултати анкетирања су били охрабрујући.

Иако је тржиште рада преплављено великим бројем незапослених економиста разних профила, већином са факултета и високих пословних школа у приватном власништву, пажљива анализа тржишта рада показала је неопходност даљег школовања постојећих специјалистичких профила. Потребне компетенције у области туризма и анализа недостајућих компетенција, која је проведена у оквиру CULTURWB пројекта, били су главни покретач у изради наставног плана и програма студијског програма другог циклуса „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци и Економском факултету Универзитета у Источном Сарајеву. Сегменти управљања културним наслеђем и културним туризмом нису довољно заступљени у студијским програмима на универзитетима у Републици Српској.

Током последње деценије прошлог и почетком овог вијека, Република Српска, као и остале земље Западног Балкана, проживљава веома бурне политичке, економске и социјалне промјене. Распад некадашње заједничке државе и процеси политичке и економске транзиције у ратном окружењу, оставили су велике посљедице и на однос према културном наслеђу и у области заштите споменика културе. Као посљедица политичких и друштвених промјена, долази до интензивне изградње нових објеката, често у историјским подручјима која су у међувремену постала атрактивне локације за становање и друге комерцијалне намјене. Ауторитет државних институција је пољуљан и услед тога се јавља кршење односно неспровођење законске регулативе у области просторног планирања, изградње и очувања споменика културе. Проблем недостатка новца јавља се када су у питању средстава за одржавање инфраструктуре,

обнављање музејских поставки, заштита културних добара и културног наслеђа у цјелини. Издавања за заштиту, конзервацију и ревитализацију културног наслеђа у Републици Српској су минорна што је довело и даље води ка константној девастацији и потпуном нестајању великог броја споменика културе и историјских подручја. Културни туризам би могао значајно допринјети да се оваква ситуација промјени, али постоје бројни проблеми који доводе до успореног развоја културног туризма. Можда најозбиљнији проблем представља недефинисана политика и стратегија унапређења културног туризма. Услед нејасних циљева и приоритета развоја у овој области, културни туризам у Републици Српској, који има велики потенцијал, и даље се развија стихијски и неорганизовано.

Евидентан је и недостатак систематских истраживања и студија у области културног туризма које би пружиле јасан увид у тренутно стање културних добара. Један од кључних проблема је непостојање инвентара културно-туристичких ресурса и њихове валоризације. Стратегија туризма не препознаје културни туризам као посебан облик туризма, већ идентификује само одређене елементе културе као могуће туристичке потенцијале. Сарадња сектора културе и туризма, која представља предуслов успјешног развоја културно-туристичких производа, изостаје на свим нивоима управљања. Веома је мало пројеката које су заједно организовали и културни и туристички сектор. Институције културе тешко успостављају сарадњу са туристичким агенцијама које би требало да пласирају њихове програме или да у партнерству стварају културно туристичке производе спремне за тржиште.

У Републици Српској, у области управљања културним наслеђем и културним туризмом, скоро да и нема обучених стручњака. Постојећи људски ресурси у култури и туризму, не познају савремене трендове и принципе развоја културног туризма и немају искуство у међусобној сарадњи. Тако радницима у култури недостају знања из области финансија, предузетништва, менаџмента и маркетинга, док радницима у туризму недостају знања о вриједностима културног наслеђа и принципима његовог одрживог развоја.

Универзитет у Бањој Луци и Економски факултет као представник Универзитета, потписници су споразума са НР Кином „Пут свиле 16+1“. Споразум о сарадњи у области туризма и културе је потписан на другој Конференцији (16+1 Самит Подгорица, 2017) између Универзитета у Бањој Луци, Фкултета за Туризам и Угоститељство у Охриду, Универзитета у Подгорици и Универзитета из Пекинга (Beijing Union University -Tourism school) Међународна платформа за сарадњу НР Кине и земаља централне и источне Европе (CIEZ) под називом Механизам 16+1 представљена је званично у априлу 2012. године у Варшави. Поред Кине, овај нови облик међународне сарадње обухвата 16 европских држава: Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарска, Црна Гора, Естонија, Хрватска, Летонија, Литванија, Мађарска, Македонија, Пољска, Румунија, Србија, Словачка, Словенија и Чешка. Механизам 16+1 усмерен је на координацију развојних стратегија 17 држава и односи се на сарадњу у областима инвестиција, инфраструктуре, транспорта, науке, образовања, културе, туризма и пољопривреде, са циљем да омогући платформу за

убрзани раст и развој. НР Кина је дефинисала три потенцијалне приоритне области економске сарадње - инфраструктуру, напредне и еколошке технологије. Кинеска академија друштвених наука основала је Think Tank, са циљем да у оквиру овог механизма координише сарадњу између НР Кине и земаља централне и источне Европе. И ова сарадња са Кином је један од разлога отварања новог мастер студија у области управљања културним наслеђем и културним туризмом.

Економски факултет Универзитета у Бањој Луци посједује све техничко-просторне и људске претпоставке за школовање студената на студијском програму „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ и сматрамо да је покретање овога студијског програма од великог друштвено-економског интереса за Републику Српску. Студијски програм би се изводио на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци уз суорганизацију Универзитета у Источном Сарајеву и учешће наставника оба Универзитета.

1. НАЗИВ И ЦИЉЕВИ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА ДИПЛОМСКИХ АКАДЕМСКИХ СТУДИЈА – СТУДИЈА ДРУГОГ ЦИКЛУСА

Студиј Економског факултета на II циклусу (академским дипломским студијама) организује се на пет студијских програма: Финансије, банкарство и осигурање; Финансије и ревизија јавног сектора; Међународна економија; Пословна економија; Актуарство.

Студијски програм под називом програму „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ ће се организовати паралелно са постојећим студијским програмима. Студијски програм „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ нема посебних усмјерења.

Циљеви студијског програма

Студенти треба да покажу оригиналност у примјени знања и да схвате како се границе знања помјерају новим истраживањима. Треба да се баве комплексним питањима на систематичан и креативан начин, као и да покажу оригиналност у бављењу проблемима и у њиховом рјешавању. То се постиже образовањем стручњака који ће имати систематизован скуп знања из туризма и сродних грана, група и подгрупа дјелатности која су неопходна за истраживања у једној од конкретних области туристичке теорије, праксе и политике (просторни аспект туристичких атрактивности, материјалне и организационе основе културног туризма, економских аспеката културног туризма).

Генерално посматрано, основни циљ студијских програма академских дипломских (мастер) студија је образовање одговарајућих стручњака из ужих специјалистичких области из научног поља економије, који ће бити оспособљени за обављање сложених и руководећих послова у различитим дјелатностима. Такође, кроз програме другог циклуса студија студенти се укључују и оспособљавају за научноистраживачки рад.

Основни циљ студијског програма „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ је продубљивање знања будућих мастера економије из области управљања културним наслеђем и културним туризмом, као и образовање стручњака у овим областима, који кроз мултидисциплинаран приступ треба да стекну одговарајуће вјештине и стручна знања за рад у овом, брзо растућем сектору туристичке дјелатности.

Специфични циљеви студијског програма „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ су следећи:

- оспособљавање будућих мастера економије за примјену напредних и сложенијих метода анализирања узрочно-последичних односа и веза у економској теорији и економској стварности, као и могућности примјене савремених метода квантитативних и квалитативних истраживања у доношењу пословних одлука, уз минимизирање ризика у неизвјесном и турбулентном

окружењу владиних, профитних и непрофитних организација из области културе и туризма;

- припрема будућих мастера економије за самосталан стручни и истраживачки рад у великом броју институција и предузећа који се баве различитим аспектима културног туризма;
- развијање критичког мишљења и способности разумијевања и рјешавања проблема односа туристичке тражње и понуде, што укључује и формирање свијести о неопходности перманентног образовања, нужног за ефикасно дјеловање у динамичном, промјенљивом окружењу;
- оспособљавање студената за наставак студија на трећем циклусу студија, односно докторском студију, и њихов ангажман у научноистраживачком раду.

1.1. Утемељеност студијског програма

Студијски програм „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ је утемељен на:

- Закону о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, број: 73/10, 104/11, 84/12. и 108/13);
- Статуту Универзитета у Бањој Луци, Статуту Економског факултета Универзитета у Бањој Луци и другим нормативно-правним документима ових установа;
- Правилима студирања на I и II циклусу студија Универзитета у Бањој Луци;
- Правилима студирања на III циклусу студија Универзитета у Бањој Луци;
- Правилнику о ванредном студију Универзитета у Бањој Луци;
- Статуту Универзитета у Источном Сарајеву и и другим нормативно-правним документима ове установе;
- Правилима студирања на II циклусу студија Универзитета у Источном Сарајеву;
- Магна карти: Magna Charta Universitatum;
- Болоњској декларацији: The European Higher Education Area Joint Declaration of the European Ministers of Education convened in Bologna on the 19th of June 1999;
- Прашком комуникеу: Towards the European Higher Education Area – Communique of the meeting of European ministers in charge of higher Education, Prague on 19th of May 2001;
- Сорбонској декларацији: Joint declaration on harmonisation of the architecture of the European higher education system (Sorbone, Paris, 25th of May, 1998);
- Изјави из Саламанке: Message from the Salamanca Convention of European Higher Education Institutions;
- Оквиру за високоакадемске квалификације у Босни и Херцеговини: Bosnia and Herzegovina (BiH) higher education qualification framework;
- Оквиру квалификација у европском простору високог образовања (QF EHEA);
- Европском оквиру квалификација за цјеложивотно учење (EQF);

- Конвенцији о признавању квалификација у области високог образовања у европском региону (Лисабонска конвенција);
- Стандардима и смјерницама за осигурање квалитета у Европском простору високог образовања (ESG);
- Студијским програмима на простору бивше Југославије и шире.

1.2. Структура студијског програма

Студијски програм дипломских академских студија (мастер студија) „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ траје једну студијску годину и има 60 ECTS бодова. Настава се организује у два семестра, који имају по 30 ECTS бодова. Ријеч је о сложеном студијском програму, који је креиран у складу са савременом праксом реномираних факултета у Европи и свијету, као и потребама наше привреде и друштва.

Студијски програм је дефинисан тако да буде цјеловит, свеобухватан и усаглашен са другим програмима Факултета (на студијама I и III циклуса) према моделу 4+1+3. Програм има јасно дефинисану сврху и улогу у систему високог образовања. Циљеви студијског програма, исходи учења, знања и вјештина, који се његовим савладавањем стичу, прецизно су одређени и усклађени са основним задацима и циљевима Економског факултета Универзитета у Бањој Луци и Економског факултета Универзитета у Источном Сарајеву.

На нивоу студијског програма обезбијеђен је одговарајући проценат изборности, што дипломским академским (мастер) студијама даје неопходну флексибилност. Од укупно 8 предмета и завршног рада, 3 предмета укључујући завршни рад су изборни предмети, што чини 37,50% од укупног броја предмета. У структури студијског програма заступљене су, у одговарајућим пропорцијама, три групе предмета, и то: теоријско-методолошки, научно-стручни и стручно-апликативни. Изборни предмети се бирају анкетом, с тиме да предмети који добију највећи број гласова студената, постају обавезни изборни предмети у зимском и љетном семестру. С обзиром да ће се овај студијски програм изводити на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци, коначну одлуку о изборним предметима, на приједлог Наставно-научног вијећа Економског факултета Универзитета у Бањој Луци, усваја Сенат Универзитета у Бањој Луци.

Настава на студијском програму „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ реализоваће се према плану извођења наставе и уз примјену разноврсних метода, како би се код студената развиле различите способности и вјештине и како би се свима омогућило да, без обзира на различите стилове учења, под приближно истим условима усвајају нова знања. План извођења наставе усаглашен је са Одлуком о начину праћења и валоризовања знања студената који усваја Наставно-научно вијеће Економског факултета Универзитета у Бањој Луци непосредно прије почетка академске године и Правилима студирања на I и II циклусу студија Универзитета у Бањој Луци.

1.3. Сврха студијског програма

Студијски програм „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ представља одговор на потребе тржишта рада и потребе Републике Српске за развојем и прогресом. Сврха овог студијског програма на II циклусу студија је да прати динамичне промјене у економском окружењу, излазећи у сусрет потребама за новим компетенцијама, односно знањима и вјештинама који се од мастера економије захтијевају, како од стране предузећа, привреде и непрофитног сектора, тако и од стране државних институција.

Студијски програм „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ је фокусиран на специфична, али уједно и мултидисциплинарна знања из области управљања културним туризмом и културним наслеђем. Сврха овог студијског програма је образовање академских стручњака из области управљања културним наслеђем и културним туризмом како би се оспособили за одговорно планирање, организовање, управљање и руковођење установама из области културног туризма (установе културе, невладине организације које се баве културним туризмом, туристичке организације) и креативне индустрије; стицање компетенција за квалитетно организовање културних догађаја у бројним јавним и приватним предузећима; утврђивање ефеката и значаја догађаја по развој туризма на дестинацији. Сврха програма је и надоградња стечених знања на основним академским студијама садржајнијим теоријским и практичним сазнањима, као и пружање основе за самостални квалитативни и квантитативни научноистраживачки рад.

С обзиром на чињеницу да се овај студијски програм заснива на мултидисциплинарном приступу проучавања културног туризма и културног наслеђа, посебна пажња је посвећена унапређењу туристичке понуде. Кроз овај студијски програм студенти се оспособљавају да испитају претпоставку формирања комплексне културно-туристичке понуде, која је квантитативно и квалитативно усклађена испољеној комплексној туристичкој тражњи.

Овај студијски програм пружа продубљена, усмјерена, специјалистичка знања за оперативан рад и пословање у области културног туризма, који је један од најмасовнијих облика туризма и предузетничког менаџмента у области креативних индустрија. Он обезбеђује студентима стицање компетенција за рад у установама која се баве културним наслеђем и културним туризмом, као и способност квалитетног организовања све бројнијих културних догађаја.

Оспособљавање студената за креирање иновативних пословних идеја из области менаџмента, маркетинга и предузетништва у културном туризму, из пројектног управљања, функционисања туристичког тржишта, финансија, интеркултуралне комуникације, информационих технологија које се користе у културном туризму, културног наслеђа и културног туризма, природних и културних ресурса у туризму, управљања нематеријалним културним наслеђем, те очувања и брендирања

традиционалне културе, оснивање новог предузећа и управљање његовим пословањем значајна је сврха овог програма.

Студијски програм „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ има за сврху и да оспособи студенте за наставак школовања на високообразовним институцијама, кроз овладавање методолошким научно-истраживачким инструментаријумом, који чини предуслов уписивања докторских студија, за бављење науком и примјену теорије у туристичкој дјелатности не само на нивоу вјештина, већ и рјешавања практичних и теоријских проблема у туризму и комплементарним дјелатностима.

2. МОДЕЛ СТУДИЈСКОГ ПРОГРАМА

Модел студијског програма је 4 + 1 + 3. Додипломски студиј траје четири године, односно осам семестара или 240 ECTS бодова, мастер студиј траје једну годину, односно два семестра или 60 ECTS бодова, а докторски студиј траје три године, или 180 ECTS бодова, што укупно чини 480 ECTS бодова.

3. НАУЧНА ОБЛАСТ КОЈОЈ ПРИПАДА СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ

Студијски програм „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“, као једногодишњи дипломски академски (мастер) студиј, припада научној области 5.о.о. Друштвене науке, научном пољу 5.2.о. Економија и пословање.

Предмети на студијском програму „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ припадају научним областима категоризованим у уже научне области према Номенклатури поља и ужих научних области, Правилника о измјени правилника о научним и умјетничким областима, пољима и ужим областима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 27/2010) и Одлуком Сената Универзитета у Бањој Луци, број: 02/04-3.2082-64/12, од 13.09.2012. године, и то:

Менаџмент, предузетничка економија, трговина, туризам и хотелијерство, маркетинг, пословне финансије, пословна информатика, друштвена географија, култура, специфичне културе - српска култура, историја и теорија умјетности, просторно планирање и одрживи развој.

4. ВРСТА СТУДИЈА И ИСХОД ПРОЦЕСА УЧЕЊА

4.1. Врсте студија

Студијски програм II циклуса студија (једногодишњи дипломски академски мастер студиј) траје два семестра, укупно 60 ECTS поена.

4.2. Исход процеса учења

Након завршетка студијског програма „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ студенти стичу академско звање мастер економије. Исход процеса учења је стицање адекватних знања и вјештина, односно компетенција, које омогућавају студентима самостално и одговорно бављење економском струком у области културног туризма.

Мастер студије допуњавају знања стечена на основним академским студијама, али и квалификују студенте да повезују и примјене знања у рјешавању проблема у културном туризму. Такође, квалификују студенте да интегришу знања, пронађу најбоље могућности за конкурисање код различитих ЕУ пројеката како би реализовали своје идеје и допринијели бољој, разноликој понуди из области културног туризма, рјешавају сложене проблеме и да на јасан начин пренесу знања стручној и широј јавности. Студенти стичу квалитете потребне за запослење у околностима које траже иновативност, комуникативност, личну одговорност и иницијативу, у сложеним и непредвидивим професионалним окружењима.

Савладавањем овог студијског програма студент стиче сљедеће опште способности:

- способност ретроспекције, праћења и предвиђања појава практичних и теоријских аспеката у пословању из домена културног туризма;
- способност критичког мишљења, анализе и закључивања у свим облицима туристичког пословног окружења;
- способност рјешавања комплексних теоријских и практичних проблема везаних за област културног наслеђа и културног туризма.

4.3. Излазне компетенције студената

Током студија на II циклусу студија, студенти би требали унаприједити одређене преносиве вјештине које су стекли током школовања на I циклусу студија. Студенти који заврше дипломски академски мастер студиј, посједоваће опште и специфичне компетенције које се односе на способност примјене методологије и метода научноистраживачког рада, као што су индукција и дедукција, анализа и синтеза, класификовање, планирање и организовање, способност рјешавања проблема логичким расуђивањем и примјеном методе аналогije, вјештине управљања и лидерства, способност тимског рада, комуникације, примјене знања у пракси, флексибилног прилагођавања новим ситуацијама, самосталног рада, способност управљања пројектима, способност проактивног и иновативног дјеловања, способност преузимања ризика у условима неизвјесности.

Студенти допуњавају знања стечена на основним академским додипломским студијама у циљу примјене стечених знања и вјештина за рјешавање конкретних проблема у пословном окружењу на нивоу економских субјеката из области културног туризма, као и припреме за даљи научноистраживачки рад.

Излазне компетенције студената додатно су профилисане усмјереним студијским програмом „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“.

Овај студијски програм омогућава образовање стручњака са свим потребним специфичним компетенцијама за савремено пословање и истраживање у области културног туризма. Савладавањем овог студијског програма студент стиче следеће компетенције:

- за високо академско стручно и научно усавршавање из области менаџмента културног туризма;
- за овладавање квалитативним и квантитативним методама, техникама, поступцима цјелокупног процеса истраживања свих сегмената туристичког тржишта, са акцентом на тржиште културног туризма;
- за самостално и веома одговорно управљање и руковођење институцијама и предузећима, дијеловима предузећа и осталим привредним субјектима из домена културе и туризма, на пословима организације културних догађаја и у осталим комплементарним дјелатностима, са посебним акцентом на менаџмент креативних индустрија;
- за самосталан развој властитог бизниса у области културног туризма и креативне индустрије, примјењујући стечена знања, као и способност за тимски рад;
- за развијену комуникацију у савременом пословном окружењу, интерпретацију и размјену идеја, информација, дефинисање и јасно презентовање закључака и чињеница на којима се закључци базирају, како упућеном тако и неупућеном аудиторијуму.

Студенти који заврше овај студијски програм оспособљени су за:

- креативни и иновативни рад и управљање у установама културе, туристичким организацијама, туристичко-информативним центрима и сличним институцијама;
- високо компетентно и креативно планирање и управљање на нивоу туристичке дестинације;
- планирање, организовање и управљање културним догађајима од значаја за развој туризма на дестинацији.

5. АКАДЕМСКИ НАЗИВ

Након завршетка II циклуса студија, кандидат стиче академско звање мастер економије, са додатком дипломе и назнаком Управљање културним наслеђем и културним туризмом - 300 ECTS поена.

На енглеском језику: Master in Economics with diploma supplement with indicated course - Cultural Tourism and Cultural Heritage Management - 300 ECTS points.

Скраћеница звања је: Ма, написана иза имена и презимена.

С обзиром да ће се овај студијски програм изводити на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци, дипломирани студенти ће стећи диплому Универзитета у Бањој Луци.

6. УСЛОВИ ЗА УПИС НА СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ

На основу члана 54. Статута Универзитета у Бањој Луци и члана 20. Статута Економског факултета Универзитета у Бањој Луци, право уписа на II циклус студија имају кандидати, сходно одредбама Одлуке о условима уписа кандидата на други циклус студија на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци, коју усваја Наставно-научно вијеће Економског факултета Универзитета у Бањој Луци².

Опште одредбе услова за упис су сљедеће:

Члан 1.

Кандидати који су завршили четворогодишње основне академске студије, односно студиј првог циклуса на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци и стекли академско звање дипломирани економиста, односно дипломирани економиста – 240 ECTS имају право уписа на студије другог циклуса на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци, у академској 2017/2018. години, на основу јавног конкурса, без полагања пријемног испита због компатибилности наставних планова и програма.

Члан 2.

Кандидати који су завршили четворогодишње основне академске студије или студије првог циклуса на другим јавним и приватним универзитетима у Босни и Херцеговини и иностранству, имају право уписа на студије другог циклуса на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци, у академској 2017/2018. години, на основу јавног конкурса, уз обавезу полагања пријемног испита.

За кандидате који су студије завршили у иностранству провешће се поступак признавања страних високошколских исправа ради наставка образовања у складу са одредбама Статута Универзитета у Бањој Луци, Статута Економског факултета и Правилника о поступку еквиваленције раније стечених звања, поступку вредновања високошколских исправа и за потребе наставка школовања на Универзитету у Бањој Луци.

Остали детаљи у вези уписа детаљно су објашњени у документу Одлука о условима уписа кандидата на други циклус студија Економског факултета Универзитета у Бањој Луци у академској 2017/2018. години.

² Одлуку о условима уписа кандидата на други циклус студија Економског факултета Универзитета у Бањој Луци у академској 2017/2018. години можете преузети са <http://www.ef.unibl.org/dokumenti/579Odлука-o-uslovima-upisa-na-II-ciklus-2017-2018.pdf>

7. ЛИСТА ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

Листа - преглед обавезних и изборних студијских предмета, дат је у оквиру табеларног прегледа предмета.

Сви предмети у студијском програму разврстани су према своме статусу. Зависно од тога да ли је студент обавезан да их упише, предмети се дијеле на обавезне (О) и изборне (И) предмете. Студенти на почетку академске године, односно семестра, уписују обавезне предмете и бирају и уписују потребан број изборних предмета од понуђених изборних предмета. Изборни предмети се бирају анкетом. Предмет који изабере највећи број студената, проглашава се изборним предметом за академску годину у којој се бира изборни предмет. Наставно-научно вијеће Економског факултета Универзитета у Бањој Луци, на приједлог продекана за наставу, и резултата анкете, предлаже Сенату Универзитета у Бањој Луци измјену и допуну Листе одговорних наставника, којом се верификује избор изборног предмета и одговорни наставници. Предмет Методологија научно-истраживачког рада (2П+оВ) је обавезан предмет на овом студијском програму. Студенти неће бити у могућности да пријављују и полажу остале обавезне и изборне предмете, док не положи Методологију научно-истраживачког рада.

У структури студијског програма другог циклуса студија „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ изборни предмети обухватају укупно 10 ECTS бодова (по један изборни предмет у оба семестра, не рачунајући завршни рад, који се бира по жељи студента), што у односу на укупан број (60) ECTS бодова чини 16,66% ECTS бодова или 25% предмета, укључујући и завршни рад. На овај начин обезбијеђена је флексибилност студијског програма која показује у којој мјери је заступљена могућност студената да учествују у креирању сопственог образовања. Овакав концепт студија прихвата студента као партнера и подразумијева њено, тј. његово активно учествовање током читавог процеса студија.

Студенти уписују, извршавају предиспитне обавезе и полажу испит из сваког обавезног предмета. Уколико у току академске године не положи испит из обавезног предмета, исти предмет поново уписују наредне академске године, а према одредбама Закона о високом образовању, Правила студирања на I и II циклусу Универзитета у Бањој Луци (више информација о правилницима и упутствима на званичној веб страници Факултета <http://www.ef.unibl.org/o-nama/dokumenti-i-odluke-fakulteta>).

У погледу предиспитних обавеза и испита из изборних предмета, студенти извршавају предиспитне обавезе и полажу испит из предмета које су изабрали и уписали на почетку академске године, односно на почетку семестра, а према одредбама Одлуке о начину праћења и валоризовања знања студената, које усваја Наставно-научно вијеће Економског факултета Универзитета у Бањој Луци, непосредно прије почетка сваке академске године.

Подјела предмета на обавезне и изборне обезбјеђује систематизацију предмета по семестрима у погледу обавеза студената, стицања потребног знања, вјештина и

радних способности, ширег образовања и других захтјева професије мастера економије. Ова подјела омогућава и повезивање садржаја предмета по семестрима и годинама студија, односно омогућава успостављање редослиједа изучавања предмета и утврђивање предуслова за упис појединих предмета или групе предмета.

7.1. Табеларни преглед предмета на студијском програму

Студијски програм „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ нема посебних усмјерења.

СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ: Управљање културним наслеђем и културним туризмом

Назив предмета	Зимски семестар		Љетни семестар		ECTS
	П	В	П	В	
Методологија научно-истраживачког рада	2	0			4
Културно наслеђе и културни туризам	2	2			7
Маркетинг у културном туризму	2	2			7
Информационе технологије и системи у културном туризму	2	2			7
Изборни предмет	2	2			5
Финансијски менаџмент у културном туризму			2	2	5
Предузетништво у културном туризму			2	2	5
Изборни предмет			2	2	5
ЗАВРШНИ МАСТЕР РАД					15
УКУПНО:	10	8	6	6	60

Изборни предмети на студијском програму „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ су:

1. Менаџмент догађаја у културном туризму
2. Менаџмент дестинација у културном туризму
3. Пројектни менаџмент у културном туризму
4. Менаџмент квалитета у културном туризму
5. Природни и културни ресурси у туризму
6. Управљање нематеријалним културним наслеђем
7. Очување и брендирање традиционалне културе
8. Интеркултурална комуникација
9. Енглески језик и комуникација у културном туризму

Списак обавезних и изборних предмета је у прилогу (Табела 7.1).

7.2. Матрица исхода учења

Исходи учења програма	СТРУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ОПШТЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ		
	Група компетенција	Инстру-	Интерпер-	Систем-

Исходи учења предмета		знање	вјештина	ставови	менталне	соналне	ске
ОБАВЕЗНИ	Методологија научно-истраживачког рада						
	Културно наслеђе и културни туризам						
	Маркетинг у културном туризму						
	Информационе технологије и системи у културном туризму						
	Финансијски менаџмент у културном туризму						
	Предузетништво у културном туризму						
ИЗБОРНИ	Менаџмент догађаја у културном туризму						
	Менаџмент дестинација у културном туризму						
	Пројектни менаџмент у културном туризму						
	Менаџмент квалитета у културном туризму						
	Природни и културни ресурси у туризму						
	Управљање нематеријалним културним наслеђем						
	Очување и брендирање традиционалне културе						
	Интеркултурална комуникација						
	Енглески језик и комуникација у културном туризму						

7.3. Описи, односно спецификације предмета (књига предмета)

Сваки одговорни наставник обавезан је да у складу са усвојеним обрасцем, направи детаљан план и садржај предмета, а на основу одлуке Катедре, непосредно прије почетка наставе по семестрима, у складу са Одлуком о усвајању академског календара Сената Универзитета у Бањој Луци.

На Економском факултету Универзитета у Бањој Луци минимум садржаја књиге предмета је следећи:

- Информације о одговорном наставнику и сараднику, распоред обавезних консултација и термин одржавања наставе и вјежби;
- Силабус предмета са описом наставних јединки и датумима одржавања наставе, вјежби и колоквијума;
- Списак испитних питања;
- Списак обавезне и допунске литературе.

8. НАЧИН И ПОТРЕБНО ВРИЈЕМЕ ИЗВОЂЕЊА СТУДИЈА

Студиј другог циклуса се организује као редовни и ванредни студиј. Студиј се састоји од часова предавања и вјежби, у току 15 седмица у зимском и љетњем семестру. Термини одржавања наведених наставних активности утврђени су академским календаром за текућу академску годину, који усваја Сенат Универзитета у Бањој Луци.

8.1. Начин извођења студија - традиционално

Студије према усвојеном студијском програму се изводе на традиционалан (класичан) начин. Традиционални начин извођења студија представља организовање студија у сједишту високоакадемске институције и одвија се непосредним контактом наставника и студента, у форми предавања, као и директним контактом сарадника и студената, у форми практичних вјежби.

Настава се у току академске године организује у 2 семестра. Један семестар студија вреднује се са 30 ECTS бодова. Сви предмети су једносеместрални. Наставни план садржи највише 5 предмета по семестру, односно најмање 4 предмета, укључујући обавезни завршни (мастер) рад.

Облици извођења наставе на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци су стандардизовани. Укупно ангажовање студента обухвата:

- непосредна настава;
- самостални рад студента.

8.2. Непосредна настава

Непосредна настава остварује се кроз стални контакт студената са наставницима и сарадницима, а према наставном календару и семестралном распореду предиспитних и испитних обавеза који су саставни дио утврђеног годишњег програма рада, који Економски факултет Универзитета у Бањој Луци доноси за сваку школску годину. Обим непосредне наставе је 20 часова седмично. На другом циклусу студија минимално 50% непосредне наставе треба да буду часови предавања, а остатак вјежбе и други облици непосредне наставе.

Непосредна настава остварује се кроз следеће облике:

- предавања,
- вјежбе,
- консултације.

Стручна пракса, студијски истраживачки рад и завршни рад на другом циклусу студија не улазе у обим непосредне наставе, али се уносе у наставни план и додјељују им се ECTS бодови.

Предавања су облик непосредне наставе гдје наставник излаже наставне садржаје студијских предмета групи студената. У оквиру предавања излажу се кључни садржаји предвиђени студијским предметом које треба употпунити проучавањем литературе. Предавања се по правилу изводе методом "ex cathedra" на један од следећих начина:

- презентацијом наставних садржаја само путем усменог излагања наставника;
- презентацијом наставних садржаја са електронских записа уз помоћ рачунара, видео-пројектора, паметних табли, као и пратећег усменог излагања наставника;

- презентацијом наставних садржаја са електронских записа уз помоћ сервер рачунара и мреже рачунара, као и пратећег усменог излагања наставника.

При излагању садржаја наставник се користи и другим наставним средствима, као што су: слике, цртежи, модели, узорци, часописи, каталози, стандарди, табла и слично.

Без обзира на начин презентовања, студентима су прије почетка наставе доступни помоћни наставни материјали у писаној или електронској форми који су организовани по наставним јединицама, односно кратки изводи предавања наставних јединица приређени у пригодној форми, који су у рачунарској презентацији познати као хендаути (handout). Разлог за овакав приступ је обезбјеђење квалитетног праћења наставе методом "ex cathedra", што знатно смањује обим студентских биљежака током предавања, чиме се обезбјеђује јача концентрација студената на излагање наставника.

Квалитет помоћних наставних материјала обезбјеђен је на начин да су наставне јединице, изложене у облику кратких писаних материјала намијењених настави, обавезно подвргнуте рецензији наставника.

Помоћни материјали ове врсте по програмским наставним јединицама доступни су студентима као узорци за копирање код сарадника у настави или у форми хендаута (handout) постављених на сајту (site) Економског факултета Универзитета у Бањој Луци, који се могу преузети са веб (Web)-страница одговарајућих студијских предмета.

Наставник подстиче активно учешће студената у предавањима постављањем питања, анализом и дискусијом презентованих садржаја и слично. Као посебан облик наставе, наставник има право и могућност да организује гостујућа предавања стручних лица из реалног сектора, менаџера из успјешних предузећа, банака, као и колега са других катедри Економског факултета Универзитета у Бањој Луци, признатих експерата из појединих ужих научних области.

Предавања се обављају у амфитеатру или учионицама.

Садржај предавања сваког студијског предмета налази се у плану рада на предмету који наставници припремају у складу са дефинисаним садржајем предмета.

Вјежбе су облик активне наставе који обухвата увјежбавање тема презентованих на предавањима. Изводе се у учионицама за мањи број студената. Рад студената на вјежбама природно је повезан и са облицима самосталног рада, као што су израда теоријских и практичних семинарских радова, задатака за самостални рад и других предиспитних обавеза.

Циљ вјежби је да:

- појасне теме са предавања;
- илуструју разноврсност могућих рјешења и подстичу развој креативног мишљења студената;
- илуструју и допуне практичним искуством садржај предавања;

- да уваже особеност сваког студијског предмета.

На вјежбама се спроводе анализе, објашњења и дискусије о постављеном задатку, у којима се захтијева активно учествовање свих студената. Показују се практични примјери у оквиру тема презентованих на предавањима. На вјежбама се ради заједно са свим студентима у малим групама. Садржај вјежби сваког студијског предмета уврштен је у план рада на предмету који наставници припремају у складу са његовим дефинисаним садржајем.

Вјежбе се одржавају у амфитеатру, учионицама и салама с компјутерима гдје су углавном показног и активно-практичног карактера.

Аудиторне вјежбе су намијењене да се претходно изложена материја на предавањима даље теоријски продубљује и ближе појашњава на конкретним примјерима. Углавном се изводе методом "*ex cathedra*" и одржавају се у учионицама с мањим бројем студената. Посебно се инсистира на активном учествовању студената у току вјежби.

Рачунске вјежбе су намијењене заједничком рјешавању примјера као и рјешавању рачунско-нумеричких задатака, а примјењују се код студијских предмета који укључују израду рачунских задатака.

Компјутерске вјежбе су намијењене рјешавању примјера за предмете из области пословне информатике, рачуноводства или примјера за чије је рјешавање потребно коришћење рачунара. Компјутерске вјежбе се по правилу изводе као практичне вјежбе на рачунарима, при чему број студената треба да одговара броју расположивих рачунарских ресурса (радних станица), на којима се претходно изложена материја на предавањима практично увјежбава и ближе појашњава на конкретним примјерима.

Помоћни материјали за реализацију вјежби доступни су студентима прије одржавања наставе, било као узорци за копирање доступни код сарадника у настави или у форми електронског записа постављених на сајту Факултета, који се могу преузети са веб-страница одговарајућих студијских предмета. Примјеном овакве организације обезбјеђује се активно учествовање студената у практичној настави и практично савладавање садржаја студијског предмета.

Практичне вјежбе су предвиђене за стицање практичних знања студената путем реализације практичних тематских задатака у реалном пословно-производном окружењу. Овај вид наставе реализује се методом "*case study*" (студија случаја, прим. аут.) и обухвата израду практичних семинарских радова студената на конкретним задацима у тзв. пилот-предузећу, као полигону за вјежбе. Пилот-предузеће је конкретни пословно-производни систем (може бити фабрика, мало или средње предузеће, установа или неки други облик организације) у коме се могу генерисати наопходни практични подаци за реализацију практичног семинарског рада. На вјежбама се дефинишу задаци и формирају тимови за њихову реализацију у конкретном пилот-предузећу. Вјежбе се изводе у мањим групама у специјализованим

кабинетима, чиме се омогућава упознавање студената с различитим практичним примјерима из оквира садржаја студијског предмета.

Језичке вјежбе представљају облик наставе на којима се студенти практично даље упознају са структурним елементима напредног пословног страног језика. По правилу, изводе се с мањим бројем студената, који на конкретним примјерима увјежбавају све релевантне елементе пословног страног језика, као што су изговор, граматика и правопис, са посебним акцентом на пословни страни језик прилагођен ИТ сектору. Помоћни материјали за реализацију вјежби доступни су студентима прије одржавања наставе, било као узорци за копирање доступни код сарадника у настави или у форми аудио-записа предвиђених за реализацију наставе, постављених на сајту Факултета, који се могу преузети са веб-страница одговарајућих студијских предмета. Основни циљ који се постиже примјеном овог облика рада је обезбјеђење активног учествовања студената током одржавања наставе.

Консултације су облик активне наставе гдје наставник и сарадник сваке радне седмице обављају консултације са студентима. Овај облик активне наставе је у функцији детаљног објашњења тема презентованих и обрађених на предавањима и вјежбама, као и другим облицима наставе. На консултацијама се врши анализа резултата које студенти остваре на предиспитним обавезама и на испиту. Консултације су индивидуалне или групне (с малим групама студената, по правилу тимом који ради на заједничком задатку). Примарни циљ консултација је пружање помоћи студенту у самосталном и групном раду и савлађивању садржаја сваког студијског предмета и припреми испита. Посебно се разматрају теме које студенте интересују у погледу продубљивања знања из разматраних студијских предмета и које представљају надградњу тема обрађених на предавањима и вјежбама, као и даље професионалне оријентације студената. Ријечју, консултације треба да резултирају побољшањем квалитета наставе и остваривањем циља и исхода процеса учења на сваком студијском предмету, односно на цијелом студијском програму.

Наставник и сарадник су дужни да у кабинету обезбиједе најмање два термина консултација седмично у трајању од по два часа. Термини консултација треба да буду истакнути на вратима кабинета и веб-страници Факултета, као и електронска адреса наставника и сарадника, чиме је практично обезбијеђена могућност перманентног контакта, онлајн (online) између наставног особља и студената.

8.3. Самостални рад студента

Самостални рад се састоји из учења и анализе наставних садржаја које обавља студент с циљем усвајања садржаја са предавања и вјежби. Студент самостално учи и припрема се за све облике активне наставе. Наставник и сарадник прате и путем консултација потпомажу самостални рад студента. Самостални рад студента може бити индивидуални или групни.

Истраживачки пројекат - приступни рад

Од сваког студента се очекује да учествује у изради истраживачког пројекта у форми писаног приступног рада. Пројекат ће бити рађен у току семестра, уз менторску помоћ предметних наставника. Циљ рада је да помогне студентима да развију вјештине истраживачког рада, као и способност самосталног истраживања, анализе проблема и способности предлагања практичних решења. Истраживање на пројекту треба да буде широко и свеобухватно, да укључи различите релевантне изворе информација које могу да буду од користи у анализи теме. Студенти се охрабрују да у својим истраживањима искораче из материјала дефинисаних силабусом курса, да покажу оригиналност, флексибилност и иновативност у раду, али да предложене теме буду у складу са главним циљем курса.

На Економском факултету Универзитета у Бањој Луци сваки студент ће код наставника код којег полаже испит предложити назив теме рада електронским путем. Када тема буде одобрена, студент приступа изради рада, а коначну верзију рада шаље електронским путем најкасније 10 дана прије испитног рока на којем ће студент полагати испит. Приступни рад мора да задовољи минимум критеријума научноистраживачког рада, прописаних Упутством за израду стручних и научних радова (доступно на http://www.ef.unibl.org/dokumenti/82Uputstvo_za_izradu_strucnih_i_naucnih_radova.pdf). Студенти ће бити обавијештени од стране Студентске службе код којег наставника ће полагати испит. Студенти ће бити равномјерно распоређени према бројевима индекса, на начин да ће један одговорни наставник испитивати студенте са парним бројевима индекса, а други наставник ће испитивати студенте са непарним бројевима индекса.

Предуслов за излазак на завршни усмени испит је одобрен приступни рад од стране одговорних наставника.

Приступни рад мора имати јасно дефинисан проблем и предмет истраживања, циљ истраживања, дефинисане хипотезе, зависне и независне варијабле, описану примијењену методологију истраживања, очекиване резултате истраживања, преглед литературе, ако се ради и о емпиријском истраживању описан метод, узорак и резултате истраживања са дискусијом, концизан закључак у којем се постављене хипотезе потврђују или одбацују, као и технички обрађен текст према Упутству. Рад треба да садржи до максимално 10,000 ријечи, Times New Roman, justified, font 12, spacing 1,5) укључујући сажетак, увод, табеле, слике, списак литературе и анекс са подацима из емпиријског истраживања, ако такво истраживање буде саставни дио рада.

Завршни мастер рад

Сврха израде завршног рада јесте да студент покаже способност самосталног приступа у обради проблема из подручја посебних, заједничких и општих садржаја струке за коју се оспособљавао током студија, служећи се литературом, теоријским или емпиријским истраживањима, друштвеном праксом и основама методологије предметне дисциплине. Завршни рад се ради у складу са Правилима студирања на I и II циклусу студија Универзитета у Бањој Луци.

На основу члана 52. Став 2. Закона о Високом образовању Републике Српске („Службени гласник РС“, број: 73/10), те члана 35. Правила студирања I и II циклусу студија на Универзитету у Бањој Луци, Научно-наставно вијеће Економског факултета Универзитета у Бањој Луци на III сједници одржаној 21.12.2010. године донијело је допуну Упутства за израду стручних и научних радова.

Пријава, израда и одбрана завршног рада у оквиру другог циклуса болоњског студија на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци

Завршни - мастер рад је самосталан рад у којем студент обрађује одабрану тему примјеном методологије друштвених наука те метода, техника, поступака и инструмента научноистраживачког рада. Поред тога доказује да је савладао наставни план и програм студија, стекао потребно знање и оспособио се за његову примјену. Студент у завршном раду треба да пружи доказе да има способност да интегрише знања и формулише мишљења са ограниченим информацијама и да може своје закључке, знања и аргументе пренијети стручној и научној јавности.

Резултати изнесени у завршном - мастер раду треба да представљају допринос:

- систематизацији научних или стручних задатака и постојећих рјешења за одређену област;
- рјешавању актуелног научног или стручног задатка који је постављен као циљ рада;
- примјени постојећих научних или стручних достигнућа у рјешавању комплексног стручног задатка.

Израда завршног рада - мастер рада (у даљем тексту мастер рада) састоји се од:

- израде пријаве теме мастер рада,
- израде мастер рада,
- одбране мастер рада.

Израда пријаве теме мастер рада

Приједлог мастер рада

Кандидат/киња пише пријаву мастер рада на 5-10 страница која треба да садржи сљедеће:

- Увод (проблем истраживања; предмет истраживања; циљеве истраживања уз обавезно навођење научних и друштвених циљева; хипотезе истраживања - главна и помоћне хипотезе);
- Теоријска основа истраживања;
- Методе истраживања;
- Очекивани стручни и научни резултати истраживања
- Временски план истраживања;
- Кратко образложење прелиминарног садржаја рада по дијеловима и цјелинама;
- Иницијални списак литературе;
- Краћу биографију кандидата/киње.

Процедура пријаве и одбране завршног рада

- Кандидат/киња након одслушаних предавања предвиђених Наставним планом и програмом и положених испита, односно ако има само један неположени испит, стиче право пријаве мастер рада.
- Кандидат/киња предлаже ментора који има избор у ужу научну област из које је аплицирана тема.
- Пријава за одобрење теме се подноси Наставно-научном вијећу у три примјерка (+електронска форма) путем протокола.
- Пријава мора бити потписана од стране кандидата/киње, ментора и референта за постдипломску наставу.
- Матична катедра кандидата/киње разматра пријаву даје сугестије на пријаву, те даје приједлог за именовање ментора и предлаже Комисију за оцјену и одбрану завршног рада.
- Пријаву теме разматра Комисија за постдипломски студиј и докторате која даје сагласност на пријаву и приједлог ментора и Комисије за оцјену и одбрану завршног рада.
- Наставно-научно вијеће одобрава тему, именује ментора и Комисију за оцјену и одбрану мастер рада.

Израда мастер рада

Структура завршног рада

- Прво поглавље садржи уводно разматрање (проблем истраживања; предмет истраживања; циљеве истраживања уз обавезно навођење научни и друштвених циљева; хипотезе истраживања – главна и помоћне хипотезе);
- Друго поглавље садржи теоријску основу рада.
- Централно поглавље (једно или више) садржи аспекте обраде проблема, прикупљања и анализе података уз примјену одговарајућих научних метода.
- Презентација резултата истраживања и њихова интерпретација.
- Дискусија (компарација потврђених хипотеза са осталим релевантним истраживањима).
- Научни и стучни резултати истраживања.
- Закључци и препоруке за даље истраживање.
- Списак кориштене литературе.

Обим рада

Мастер рад треба да буде обима од 60 до 80 страница текста или 20.000 - 25.000 ријечи, не укључујући у то литературу и прилоге.

Техничка обрада мастер рада треба да буде у складу са Упутством за израду стручних и научних радова Економског факултета у Бањој Луци.

Одбрана мастер рада

Процедура пријаве за оцјену и одбрану мастер рада

Завршени мастер рад може се предати тек након што студент положи све испите и изврши све друге обавезе мастер студија.

Захтјев за оцјену и одбрану мастер рада кандидат упућује према Наставно-научном вијећу Економског факултета Универзитета у Бањој Луци преко протокола и Студентске службе са четири примјерка завршеног мастер рада (меки повез).

Захтјев из предходног става садржи: Пријаву, сагласност ментора да рад испуњава критерије наведене у образложењу теме и извјештај из службене евиденције о испитима и ECTS бодовима кандидата.

Научно-наставно вијеће Економског факултета Универзитета у Бањој Луци именује три члана Комисије од којих је минимално један члан комисије са другог Универзитета.

Комисија за оцјену и одбрану мастер рада дужна је у року од 30 дана од дана пријема захтјева сачинити и доставити Извјештај о мастер раду.

Извјештај о оцјени мастер рада садржи слиједеће елементе: подаци о комисији, подаци о кандидату, наслов мастер тезе, преглед мастер тезе, оцјена особина рада, вредновање појединих дијелова мастер тезе, коначна оцјена магистраске тезе, приједлог комисије.

Матична катедра и Комисија за постдипломски студиј и докторате разматрају и усвајају Извјештај комисије о мастер раду и прослијеђују Наставно-научном вијећу Економског факултета Универзитета у Бањој Луци Извјештај на усвајање.

Наставно-научно вијеће Економског факултета Универзитета у Бањој Луци доноси коначну одлуку о усвајању Извјештаја Комисије, односно прихватању завршног рада и одлуку о заказивању одбране.

Уколико Комисија постдипломски студиј и докторате или Наставно-научно вијеће Економског факултета Универзитета у Бањој Луци не прихвате завршни рад, кандидат може извршити исправку у складу са примједбама или поднијети нову пријаву теме завршног рада у року од 30 дана од дана пријема одлуке о одбијању.

Одлука о усвајању извјештаја и датуму одбране доставља се студенту и објављује на огласној плочи, односно веб (web) страници Економског факултета Универзитета у Бањој Луци.

Кандидат путем протокола доставља Студенској служби седам примјерака технички завршеног рада (тврди повез + електронска форма).

Јавна одбрана се заказује и објављује најмање 7 дана прије заказаног датума одбране завршног рада на веб страници Факултета.

Презентација и усмена одбрана мастер рада врши се према следећем протоколу:

- Отварање поступка одбране од стране Комисије;
- Кандидат излаже главне циљеве и резултате истраживања (до 30 мин.);

- Комисија даје своје коментаре и поставља питања (10-15 мин.) након тога слиједи пауза од 15 минута;
- Кандидат одговара на питања (10-15 мин.);
- Комисија се повлачи на консултације;
- Секретар комисије води записник, који је саставни дио одлуке;
- Записник и одлуку потписују чланови комисије и секретар;
- Предсједник Комисије саопштава коначну Одлуку.

8.4. Оцјењивање студента

Испитивање и оцјењивање студената је усаглашено са исходима учења, и осмишљено са циљем да се утврди јесу ли исходи учења постигнути или нису. Успјешност студента у савлађивању сваког предмета на студијском програму изражава се поенима у складу са одредбама Одлуке о начину праћења и валоризовања знања студената коју усваја Наставно-научно вијеће Економског факултета Универзитета у Бањој Луци, непосредно прије почетка сваке академске године и континуирано се прати током наставе у семестру.

Наставник оцјењује студента на основу исказаног знања, изнесених чињеница и његовог разумијевања материје, стечених вјештина и показане способности да исказано примјени у реалним ситуацијама. Своје захтјеве базира на приступачности свих средстава неопходних при савладавању утврђеног наставног плана и програма (Кодекс наставничке етике, члан 7).

Одлука о начину праћења и валоризовања знања студената мора бити усклађена са смјерницама и општим одредбама Правила студирања на I и II циклусу студија Универзитета у Бањој Луци.

Испуњавањем предиспитних обавеза и полагањем испита, студент може остварити највише 100 поена. У формирању коначне оцјене о успјешности студента у савлађивању предмета предиспитне обавезе учествују са највише 50 поена, док испит учествује са највише 50 поена.

Вредновање предиспитних обавеза на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци врши се на следећи начин:

- присуствовање свим облицима наставе 2 поена,
- обавезни приступни рад од 0–48 поена.

Завршни испит се полаже усмено, осим предмета који због природе наставне јединице захтијевају комбиновану, писмену и усмену провјеру знања на завршном испиту.

Завршни испит полаже се јавно, уз присуство најмање једног студента и сарадника. Није дозвољено полагање завршног испита иза затворених врата са једним кандидатом.

Уколико завршни испит пријави блиски сродник одговорног наставника (син, кћерка, супружник, дијете од брата или сестре, први рођак), декан формира трочлану комисију, у којој одговорни наставник може бити само члан комисије, и заказује термин комисијског полагања испита.

Укупан остварени број поена преводи се у **коначну оцјену** која показује успјешност савладаности предмета, која може бити од **5 (није положио)** до **10 (одличан - изврсан)**. Начин превођења укупног броја поена, кога чини збир поена остварен на предиспитним обавезама и на испиту, у коначну оцјену, приказан је у наредној скали (табели) оцјењивања.

Табела 8.1. Распоред поена и коначних ојена

БРОЈ ПОЕНА	ОПИСНА ОЦЈЕНА	ОЦЈЕНА
0-50	није положено	пет (5)
51-60	довољан	шест (6)
61-70	добар	седам (7)
71-80	врло добар	осам (8)
81-90	одличан	девет (9)
91-100	одличан - изузетан	десет (10)

Резултате испита одговорни наставници објављују након завршетка испита на веб-страници Факултета. У року 24 часа од завршетка испита наставник или сарадник дужни су да Студентској служби предају записник о одржаном испиту са потписаним свим испитним пријавама, укључујући и пријаве у којима је уписана оцјена пет (5). Као доказ о извршеној примопредаји, Студентска служба издаје попуњен образац о примопредаји записника и испитних пријава, на који се потписују предметни наставник и референт Студентске службе.

Након завршетка академске године, односно завршених јесењих испитних рокова, предметни наставник објављује ранг-листу свих студената који су остварили предвиђени минимум од 51 поена из укупних обавеза и положили завршни испит. Додјела ECTS бодова и оцјена вршиће се на основу те листе, према проценту успјешности, примјеном следећег критеријума:

Табела 8.2. Ранг листа студената који су положили завршни испит

РЕДОСЛИЈЕД	ОЦЈЕНА
ПРВИХ 1 % - 10 %	А
СЉЕДЕЋИХ 11 % - 35 %	Б
СЉЕДЕЋИХ 36 % - 65 %	Ц
СЉЕДЕЋИХ 66 % - 90 %	Д
СЉЕДЕЋИХ 91 % - 100 %	Е

Студенти који су остварили по основу укупних обавеза од 35 до 50 поена, добијају оцјену ФХ (потребан додатни рад за успјешно окончање испита), а за мање од 35 поена оцјену Ф (потребно знатно више рада за окончање испита).

9. БОДОВНА ВРИЈЕДНОСТ ПРЕДМЕТА У СКЛАДУ СА ЕВРОПСКИМ СИСТЕМОМ ПРЕНОСА БОДОВА - ECTS

Додјела кредита се заснива на тежини предмета у смислу оптерећења који студент мора уложити да постигне планиране исходе учења у формалном облику. Укупан број бодова додијељених квалификацији је распоређен на поједине предмете пропорционално њиховом учешћу у укупном оптерећењу потребном да се постигну планирани исходи учења.

Бодови су додијељени за укупно вријеме потребно да се постигну планирани исходи учења, а оно се састоји од:

- броја сати контакт наставе,
- времена потребног за припрему за наставу и израду наставних задатака (припрема и сређивање грађе са наставе, вјежби или са праксе; писање есеја, израда пројеката и семинарских радова; прикупљање и проучавање додатне грађе; практичан рад изван сати у наставном плану, итд.),
- припрема испита и излазак на испит.

У Републици Српској принцип годишњег оптерећења студента од 60 ECTS бодова у оквиру 40-часовне радне седмице законска је одредба (члан 38) и подударна је са европским прописима у овој области. Полазећи од академских календара Универзитета у Бањој Луци (годишње оптерећење сведено на академску годину студија), може се узети да у току академске године студенти имају 45 радних седмица (по 15 у два семестра и 15 за припреме и испите) и оптерећење од 40 сати седмично. У том случају добије се укупно **1800 радних сати рада студента током једне академске године**. С обиром на то да једна школска година носи **60 бодова**, произлази да **један бод одговара приближно 30 радних сати**.

На тај начин може се поставити пропорција:

$$X : 60 \text{ бодова} = Y : 1800 \text{ сати}$$

Пријем за 1 бод:

$$Y = 1800 \text{ сати у школској години} \times 1 \text{ бод} / 60 \text{ бодова у години} = 30 \text{ радних сати.}$$

Тако предмет који носи 5 ECTS бодова подразумијева 150 сати рада заједно са наставом. Претпоставимо да је фонд сати наставе на том предмету $2П + 2В = 4$ сата. То би на 15 седмица, колико траје настава у семестру, студенту одузело 60 сати. За самостални рад и спремање испита остало би му на располагању 90 сати или нешто преко двије седмице. Ту се убраја и вријеме које је студент провео у раду на том предмету у периоду трајања наставе. Ако просјечан студент може да савлада такав предмет за 90 сати рада (укључујући и учење у току наставе), онда је број бодова добро додијељен.

Табела 9.1. Примјер за рачунање ECTS бодова

2 сата наставе предавања	х 15 наставних седмица	= 30 сати рада	
2 сата наставе вјежби	х 15 наставних седмица	= 30 сати рада	

	Укупно наставе у семестру		= 60 сати рада
2 сата учења за предавања	х 15 наставних седмица	= 30 сати рада	
4 (или 2 х 2) сата припреме за вјежбе и учења	х 15 наставних седмица	= 60 сати рада	
	Укупно вријеме савладавања градива		= 90 сати рада
	Укупно оптерећење		= 150 сати рада

Примјер:

$$X : 60 \text{ бодова} = Y : 1800 \text{ сати}$$

$$X : 60 \text{ бодова} = 150 \text{ сати} : 1800 \text{ сати}$$

$$X = 60 \cdot 150 / 1800 = 5 \text{ бодова}$$

Током извођења наставе прилагођава се додијељени број ECTS бодова са стварним радним оптерећењем на предмету. То се проводи у саставу интерних процедура за обезбјеђење квалитета. Који год метод да се користи, мишљење студената и наставног особља узима се у обзир. Подаци о напредовању и пролазности, те резултати испита такође представљају важне показатеље. У случају великог неслагања између процијењеног и стварног радног оптерећења прилази се ревизији ECTS бодова, исхода учења или техника наставе и учења.

Предмети разврстани по бодовној вриједности приложени су у табели 9.1. у прилогу.

10. ПРЕДВИЂЕНИ БРОЈ САТИ ЗА ПОЈЕДИНЕ ПРЕДМЕТЕ

Студијски програм: Управљање културним наслеђем и културним туризмом

Ниво студија: Други циклус (Мастер)

Сем.	Предмет	Статус	Усмјерење	П	В	ДОН	ECTS
1	1 Методологија научно-истраживачког рада	О		2	0	0	4
	2 Културно наслеђе и културни туризам	О		2	2	0	7
	3 Маркетинг у културном туризму	О		2	2	0	7
	4 Информационе технологије и системи у културном туризму	О		2	2	0	7
	Менаџмент догађаја у културном туризму	И		2	2	0	5
	Менаџмент дестинација у културном туризму	И		2	2	0	5
	Пројектни менаџмент у културном туризму	И		2	2	0	5
	Менаџмент квалитета у културном туризму	И		2	2	0	5
	Природни и културни ресурси у туризму	И		2	2	0	5
	5 Управљање нематеријалним културним наслеђем	И		2	2	0	5
	Очување и брендирање традиционалне културе	И		2	2	0	5
	Интеркултурална комуникација	И		2	2	0	5
	Енглески језик и комуникација у културном туризму	И		2	2	0	5
				10	8	0	30

Сем.		Предмет	Статус	Усмјерење	П	В	ДОН	ECTS
2	1	Финансијски менаџмент у културном туризму	О		2	2	0	5
	2	Предузетништво у културном туризму	О		2	2	0	5
	3	Менаџмент догађаја у културном туризму	И		2	2	0	5
		Менаџмент дестинација у културном туризму	И		2	2	0	5
		Пројектни менаџмент у културном туризму	И		2	2	0	5
		Менаџмент квалитета у културном туризму	И		2	2	0	5
		Природни и културни ресурси у туризму	И		2	2	0	5
		Управљање нематеријалним културним наслеђем	И		2	2	0	5
		Очување и брендирање традиционалне културе	И		2	2	0	5
		Интеркултурална комуникација	И		2	2	0	5
		Енглески језик и комуникација у културном туризму	И		2	2	0	5
	4	Завршни мастер рад	О					15
					6	6	0	30

П: Предавања

В: Вјежбе (аудиторне)

ДОН: Други облици наставе (лабораторијске вјежбе, семинари, студијски истраживачки рад и др.)

11. КРИТЕРИЈУМИ И УСЛОВИ ПРЕНОСА ECTS БОДОВА

Услови преноса ECTS бодова са једног студијског програма на други унутар Универзитета у Бањој Луци као и између Универзитета у Бањој Луци и других универзитета дефинисани су Правилима студирања на I и II циклусу студија Универзитета у Бањој Луци, члан 39.

12. ДОКАЗ О ПОДУДАРНОСТИ

Студијски програми „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ суштински је усклађен са великим бројем акредитованих студијских програма академских (мастер) студија иностраних високошколских установа из оквира европског образовног простора. Студијски програми академских дипломских (мастер) студија, који највише одговарају предложеној структури предмета на студијском програму „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“, реализују се на следећим институцијама:

- Универзитет Приморска, Факултет за туризам, <http://en.turistica.si/study-at-turistica/postgraduate-studies/>
- Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, <https://www.pmf.uns.ac.rs/studije/studijski-programi/>
- Универзитет Црне Горе, Факултет за туризам и хотелијерство Котор, <http://www.ucg.ac.me/studprog/22/60/o/o-turizam-magistarske>

- Свеучилиште у Ријеци, Факултет за менаџмент у туризму и угоститељству, <https://www.fthm.uniri.hr/index.php/mtu-o-studiju>

13. ПРЕДУСЛОВИ ЗА УПИС ПОЈЕДИНИХ ПРЕДМЕТА

Подаци о предусловима за упис појединих предмета или групе предмета налазе се у анексу 7.2, тј. у силабусима за предмете.

14. НАЧИН ИЗБОРА ПРЕДМЕТА ИЗ ДРУГИХ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА

Нема преклапања предмета између студијских програма. Један предмет који је на листи изборних предмета у оба студијска програма бираће се између осталих предмета анкетом. Критеријуми и начин избора изборних предмета детаљно је описан у седмом поглављу овог елабората: Листа обавезних и изборних предмета.

15. КРИТЕРИЈУМИ И НАЧИНИ ОСИГУРАЊА КВАЛИТЕТА

На Универзитету у Бањој Луци се од 2008. године изводи редовна годишња евалуација наставног процеса и рада наставног особља путем анкетирања студената. Између осталог, та евалуација садржи многе показатеље квалитета самог студијског програма. Поред тога изводе се анализе пролазности и успјеха и прати напредовање студената током студија. У току је израда стратегије квалитета која ће разрадити и друге видове евалуације као и процедуре за отклањање пропуста и подизање квалитета студијских програма. Економски факултет Универзитета у Бањој Луци усвојио је Самоевалуациони извјештај 2017. године, као и EFQM Self evaluation Report 2012. године, у склопу CUBRICK TEMPUS пројекта. Почетком календарске године, Наставно-научно вијеће усваја извјештај о раду у претходној и план за наредну годину. Да би се константно побољшавао систем квалитета, формирана је Комисија за квалитет Економског факултета Универзитета у Бањој Луци и Канцеларија за међународну сарадњу.

Економски факултет Универзитета у Бањој Луци периодично, у сарадњи с Канцеларијом за осигурање квалитета Универзитета у Бањој Луци и са Савезом студената Економског факултета, врши евалуацију наставног процеса и наставног особља, те спроводи разна анкетирања студената и запослених, укључујући анкете преко веб-странице Економског факултета Универзитета у Бањој Луци.

Универзитет у Бањој Луци усвојио је низ докумената којима се иде у смјеру обезбјеђења и унапређења квалитета. То су:

1. Стратегија развоја Универзитета у Бањој Луци за период 2017-2025. године (http://unibl.org/uploads/files/strane/zakoni_i_interni_propisi/Strategija_UNIBL_2017-2025.pdf);

2. Правилник о садржају, изгледу и дигиталном репозиторијуму мастер/магистарских радова на Универзитету у Бањој Луци (http://unibl.org/uploads/files/strane/pravilnici/2017/Pravilnik-digitalni-repozitorij_um.pdf);
3. Правилник о поступку провјере оригиналности завршних радова студената на II и III циклусу студија Универзитета у Бањој Луци (<http://unibl.org/uploads/files/strane/pravilnici/2017/Pravilnik-originalnost-radova.pdf>);
4. Правилник о анкетирању студената о квалитету наставног процеса (<http://unibl.org/uploads/files/strane/pravilnici/2017/Pravilnik-originalnost-radova.pdf>).

Обезбјеђење квалитета студијског програма проводи се у оквиру:

1. Процеса анализе података атрактивности постојећих студијских програма;
2. Процеса ревизије постојећих студијских програма;
3. Процеса развоја нових студијских програма;
4. Процеса увођења новог предмета;
5. Процеса анализе успјешности завршавања студија;
6. Процеса анализе података о запошљавању по завршетку студија;
7. Процеса анкетирања завршених студената;
8. Процеса анкетирања послодаваца стручних тијела и удружења.

Обезбјеђење и унапређење квалитета наставног процеса остварује се кроз:

- Дефинисање правила и критеријума за оцјењивање студената;
- Поступак по жалби студента на оцјену;
- Анализа успјешности полагања испита;
- Анализа података о броју уписаних студената у вишу годину студија;
- Анализа података о броју студената и наставника;
- Евалуација наставе и наставника од стране студената;
- Самоевалуација наставника;
- Дефинисање структуре колегија, исхода учења, оптерећења студената, садржаја и плана извођења по седмицама, метода образовања, обвеза студената и начина провјере стечених знања и вјештина - усклађеност са квалификацијским оквиром.

Обезбјеђење квалитета ресурса за подршку студентима проводи се кроз:

1. Поступак за континуирано побољшање и повећање ресурса за подршку студирању;
2. Евалуацију рада студентске службе;
3. Набавку обавезне литературе из свих предмета које из које се изводи настава;
4. Претплату на научне базе са цјеловитим текстом из подручја економије и студијских програма;
5. Претплату на референтне научне часописе.

Поступци анализе успјешности система квалитета проводи се кроз:

- Поступак израде SWOT анализе;
- Интерно оцјењивање обезбјеђења квалитета.

Обезбјеђење квалитета научно-истраживачке дјелатности наставног особља проводи се кроз:

- Стратегију научног рада;
- Креирање позитивног окружења за истраживање и појачавање научног профила институције;
- Сарадњу са другим институцијама и привредом са сврхом унапређења научно-истраживачке и наставне дјелатности;
- Вредновање квалитета научно-истраживачке дјелатности.

16. УСЛОВИ ЗА ПРЕЛАЗАК СА ДРУГИХ СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА

Према Правилима студирања на I и II циклусу студија Универзитета у Бањој Луци (Члан 39) услове преласка са једног студијског програма на други утврђује Сенат Универзитета, на приједлог Вијећа факултета/академије.

Прецизнији услови за прелазак са других студијских програма у оквиру истих или сродних студија биће дефинисани Правилником о усаглашавању наставних планова и програма који ће усвојити Научно-наставно вијеће Економског факултета Универзитета у Бањој Луци прије почетка академске године.

17. ОБАВЕЗЕ СТУДЕНАТА И ДИНАМИКА СТУДИРАЊА

Обавезе студената и динамика студирања су дефинисани Законом о високом образовању, Статутом и Правилима студирања Универзитета у Бањој Луци.

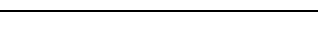
**18. ДОДАТАК 7.3. САДРЖАЈ НАСТАВНОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА
ДРУГОГ ЦИКЛУСА СТУДИЈА - СИЛАБУСИ**

СТУДИЈСКИ ПРОГРАМ: Управљање културним наслеђем и културним туризмом

Назив предмета	Зимски семестар		Љетни семестар		ECTS
	П	В	П	В	
Методологија научно-истраживачког рада	2	0			4
Културно наслеђе и културни туризам	2	2			7
Маркетинг у културном туризму	2	2			7
Информационе технологије и системи у културном туризму	2	2			7
Изборни предмет	2	2			5
Финансијски менаџмент у културном туризму			2	2	5
Предузетништво у културном туризму			2	2	5
Изборни предмет			2	2	5
ЗАВРШНИ МАСТЕР РАД					15
УКУПНО:	10	8	6	6	60

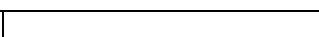
Изборни предмети на студијском програму „Управљање културним наслеђем и културним туризмом“ су:

1. Менаџмент догађаја у културном туризму
2. Менаџмент дестинација у културном туризму
3. Пројектни менаџмент у културном туризму
4. Менаџмент квалитета у културном туризму
5. Природни и културни ресурси у туризму
6. Управљање нематеријалним културним наслеђем
7. Очување и брендирање традиционалне културе
8. Интеркултурална комуникација
9. Енглески језик и комуникација у културном туризму

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		
	Дипломске академске студије – МАСТЕР		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Методологија научно-истраживачког рада			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Обавезни	9.	2П+0В	
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима		Облик условљености	
Нема условљености			
Циљеви изучавања предмета:			
Стицање знања и вјештина о методама и техникама научног истраживања и њиховој примјени. Предмет пружа основна знања из области методологије научног истраживања.			
Исходи учења (стечена знања):			
Након окончања курса студенти ће бити способни да: покажу систематично разумјевање методологије научног истраживања и овладају методама и техникама истраживања на другом нивоу студија; покажу способност критичке анализе, процјене и синтезе нових и сложених идеја; ефикасно користе и процјењују информационе ресурсе и примјењују одговарајуће методе у рјешавању специфичних истраживачких задатака и проблема; самостално проведу истраживање, напишу и презентују научни рад.			
Садржај предмета:			
Истраживачки приступи, стратегије и планирање. Описивање проблема истраживања. Формулисање хипотеза. Преглед литературе (претраживање публикација) и процес израде теоријског дијела. Мјерење варијабли и њихова операционализација. Методологија истраживања: квантитативна, квалитативна и мјешовита (избор истраживачких метода, одређивање популације и узорка, прикупљање података, обрада података, анализирање података, тестирање хипотеза, провођење дискусије и представљање закључака). Писање истраживачког рада (дијелови научног рада, врсте стручних и научних радова).			
Методе наставе и савладавање градива:			
Настава се изводи кроз предавање, вјежбе, и студијско-истраживачки рад. Предавања укључују и дискусије које омогућавају интерактивност. Кроз приступне и семинарске радове студенти треба да користе и презентују одређене научно-истраживачке методе кроз анализу специфичних истраживачких проблема. У току наставног процеса презентоваће се примјена научно-истраживачких метода у водећим научним часописима.			
Литература:			
Тодоровић, З. и Тодоровић, И. (2015). <i>Методологија научног истраживања у економији</i> . Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет. Singh, Y. K. (2006). <i>Fundamental of Research methodology and Statistics</i> . New Delhi: New age international publishers. Ketchen, D.J. (2004). <i>Research methodology in Strategy and Management</i> . New York: Elsevier. Blaug, M. (1992). <i>The Methodology of Economics: Or How Economists Explain. (2nd ed.)</i> . London: Cambridge University Press.			
Облици провјере знања и оцјењивање:			
Похађање наставе	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 48 бодова		
Посебна назнака за предмет:			
Нема			
Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Здравко Тодоровић			

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		
	Дипломске академске студије – МАСТЕР		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Културно наслеђе и културни туризам			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Обавезни	9.	2П+2В	
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима	Облик условљености
Нема условљености	

Циљеви изучавања предмета:

Циљ предмета је да се студентима употпуне знања о културном наслеђу Босне и Херцеговине и Западног Балкана, о његовом очувању и заштити, да се укаже на значај и присуство културног наслеђа у стратегијама ЕУ и утицај који има на развој културног туризма. Предмет се бави тренутном ситуацијом у вези са питањем културног наслеђа, ислустровано бројним позитивним и негативним примјерима, ризицима и могућностима за успјешну ревитализацију. Посебан акценат ће се дати на европске стратегије и политике које се односе на културно наслеђе. Такође, даће се и могуће процјене за одрживо коришћење културног наслеђа кроз синергију са културним туризмом.

Исходи учења (стечена знања):

Студенти ће стећи сазнање о најзначајнијем културном наслеђу Босне и Херцеговине и Западног Балкана, о трендовима и концептима културног туризма на глобалном нивоу и примјере добре праксе; Знање о тренутном стању материјалног и нематеријалног наслеђа Западног Балкана; Познавање принципа конзервације и ревитализације културног наслеђа; Познавање принципа одрживог менаџмента културног наслеђа и промоције; Вјештину да повежу ЕУ фондове и ЕУ стратегије са конкретним културним наслеђем.

Садржај предмета:

Упознавање са основним појмовима културног наслеђа, начином њиховог чувања, рестаурације, ревитализације, интерпретације културног наслеђа у туризму. Преглед најзначајнијег културног наслеђа у Босни и Херцеговини и на Западног Балкану. Културно наслеђе као покретач локалног развоја. Дигитализација културног наслеђа. Упознавање са ЕУ стратегијама које се односе на културно наслеђе и културни туризам. Управљање културним добрима под заштитом УНЕСКО-а. Савремени трендови у културном туризму. Искуство у културном туризму.

Методе наставе и савладавање градива:

Усмено излагање, разговор и дискусија, текст метода и метода вјежбања. Наставни модалитети инкорпорирају: метод усменог излагања; метод визуелне презентације; метод разговора; текстуални метода; илустративно-демонстративне методе (Претраживање интернета и стандардне библиотечке документације, по дефинисаним темама).

Литература:

Lehtimäki, M. (editor) (2008). *Cultural Heritage and Tourism, potential, impact, partnership and governance*. Monitoring Group on Cultural Heritage in the Baltic Sea States And Department of Cultural Heritage under Ministry of Culture, Lithuania.

Alvarez, M.D., Go, F.M. & Yüksel, A. (editors) (2016). *Heritage Tourism Destinations, Preservation, Communication and Development*, UK: CAB International.

Evropske konvencije i preporuke u oblasti kulturnog naslijeđa (http://www.snp.co.me/inc/my_documents/Evropske%20konvencije%20i%20preporuke%20u%20oblasti%20kulturnog%20naslijedja.pdf)

Grupa autora, Kulturno naslijeđe Bosne i Hercegovine (<http://www.sprofonfo.ba/publikacije/kultura/fajlovi/publication.pdf>)

Benac A., i drugi (1966). *Kulturna historija Bosne i Hercegovine*. Sarajevo: Veselin Masleša.

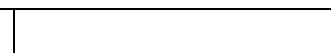
Облици провјере знања и оцјењивање:

Похађање наставе	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 48 бодова		

Посебна назнака за предмет:

Нема

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Љиљана Шево

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		
	Дипломске академске студије – МАСТЕР		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Маркетинг у културном туризму			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Обавезни	9.	2П+2В	
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима	Облик условљености		
Нема условљености			
Циљеви изучавања предмета:			
Усвојити основна знања о парадигмама, методама, техникама, маркетиншким стратегијама и развити способност креирања флексибилних начина реаговања на промјене услова пословања. Стицање знања из области маркетинг менаџмента, посебно из перспективе основних постулата маркетиншке концепције и примјене ове концепције у културном туризму.			
Исходи учења (стечена знања):			
По завршетку курса, студенти ће моћи самостално да се ангажују у процесу креирања маркетиншке кампање у циљу освајања тржишта. Стечена знања из маркетинга ће користити студентима да идентификују различите тржишне и пословне појаве и да ријеше проблеме које имају у маркетиншкој теорији и пракси у области културног туризма. Студенти ће моћи самостално и тимски радити, рјешавати проблеме појединачно, колективно и интерактивно, успоставити одређени ниво комуникације и адекватно презентовати резултате свог рада.			
Садржај предмета:			
Маркетинг као пословна функција, основне идеје о маркетингу, основне карактеристике савременог друштва, маркетинг менаџмент, микро и макро маркетинг, маркетиншко окружење, концепти унутар основне маркетиншке концепције, односи предузећа и тржишта, тржишног дизајна и тржишног механизма, маркетиншки микс, промотивни микс, креирање промотивних порука, маркетинг и конфликт, конкуренција, стратегије маркетинга, стратегија нових производа, интегрисана маркетиншка комуникација. Формулисање маркетиншког програма, производа, цијене, дистрибуције, промоције, маркетиншког управљања, основне маркетиншке стратегије, маркетинг у институцијама у области културе и туризма (повезаност). Вјежбе на практичним примјерима стварања маркетиншког плана у институцијама у области културе и туризма (културног туризма).			
Методе наставе и савладавање градива:			
Предавања, вјежбе, семинарска настава која обухвата израду и презентацију радова, групне презентације и дискусије на задату тему.			
Литература:			
Бакић, О. (2008). <i>Маркетинг у туризму</i> . Београд: Економски факултет Kotler, P. (2008). <i>Upravljanje marketingom</i> . Zagreb: Mate, (Beograd: Data status) Мацура, П. (2009). <i>Маркетинг – микро, мала и средња предузећа</i> , Бања Лука, Економски факултет			
Облици провјере знања и оцјењивање:			
Похађање наставе	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 8 бодова		
Посебна назнака за предмет:			
Нема			
Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Перица Мацура			

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY of BANJA LUKA
	Дипломске академске студије – МАСТЕР		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Информационе технологије и системи у културном туризму			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Обавезни	9	2П+2В	8
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима	Облик условљености
Нема условљености	

Циљеви изучавања предмета:

Упознавање студената са савременим облицима пословања који су зановани на интензивној примјени информационо-комуникационе, а нарочито Интернет технологије у културном туризму. Посебна пажња је посвећена примјени информационо-комуникационе технологије (ИКТ) од стране туристичких заједница ради успјешног позиционирања културне баштине на глобалном тржишту, али и примјени ИКТ у сврху прикупљања података о туристима на бази којих се стичу нова знања и креирају будуће промотивне маркетиншке активности.

Исходи учења (стечена знања):

Оспособљавање студената за коришћење најзначајнијих информационо-комуникационих технологија и система у савременом културном туризму, као и стицање практичних знања из веб дизајна, маркетинга друштвених медија, стратегије креирања садржаја и осталих платформи везаних за Интернет пословање.

Садржај предмета:

Појам и улога информационо-комуникационе технологије (ИКТ) у културном туризму. Преглед развоја ИКТ у културном туризму. ИКТ за дизајнирање, планирање, администрацију и евалуацију у културном туризму. Технологије за дигитализацију културних добара. Примјена Интернета у културном туризму. Електронско пословање и подручја примјене електронског пословања у културном туризму (електронска продаја туристичких добара и услуга, електронска куповина, електронска трговина и модели електронске трговине, електронски маркетинг, електронски системи резервације, електронско банкарство, електронски системи плаћања, електронска забава и рекреација). Системи мобилног пословања и подручја примјене мобилног пословања. Web 2.0 технологије у културном туризму и Web 3.0. Друштвени Web. Друштвени медији и друштвене мреже. Облици друштвених медија (друштвене мреже, блогови, викији, подкасти, форуми, заједнице садржаја, микроблогови). Улога друштвених медија у културном туризму. Утицај друштвених мрежа на културни туризам (Facebook, YouTube, Twitter, Instagram). Интерактивна маркетиншка комуникација путем Интернета. Управљање маркетиншким активностима културног туризма путем друштвених медија. Мјерење успјешности маркетиншких кампања на Интернету. Интегрални информациони системи на нивоу културне туристичке дестинације, интегрални систем за управљање дестинацијом (Destination Management System, DMS). Географски информациони системи. Управљање односима са купцима, односно туристима (Customer Relationship Management, CRM) и пословна интелигенција (Business Intelligence, BI). Пословна интелигенција и управљање знањем. Мјерење и анализа успјешности Web сајта. Складиште података и методе и алати за извођење знања из података. Развојни трендови ИКТ у културном туризму.

Методѐ наставѐ и савладавање градива:

Предавања, студије случајева, вјежбе на рачунару.

Литература:

Seungwon, S.L., Boshnakova, D., Goldblatt, J. (2017). *The 21st century meeting and event technologies: powerful tools for better planning, marketing and evaluation*. Apple Academic Press, Boca Raton.
 Станков, У. (2012): *Веб маркетинг у туризму Војводине*. Универзитет у Новом Саду, Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад.
 Станкић, Р. (2008): *Информатика у туризму*. Висока туристичка школа, Београд.

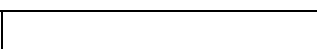
Облици провјере знања и оцјењивање:

Похађање наставѐ	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 48 бодова		

Посебна назнака за предмет:

Практична провјера знања на рачунару ће се обавити прије полагања завршног испита.

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Весна Алексић

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		
	Дипломске академске студије – МАСТЕР		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Финансијски менаџмент у културном туризму			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Обавезни	10.	2П+2В	
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима	Облик условљености
Нема условљености	

Циљеви изучавања предмета:

Основни циљ предмета је да се студентима објасне и на изабране начине илуструју значајнији проблеми у области управљања финансијама и препоруче начини њиховог отклањања (ублажавања). Успјешност рјешавања дилема у пословним финансијама зависи од квалитета финансијских и инвестиционих одлука и њихове међусобне интеракције, али и вјештине и знања финансијског менаџера да те одлуке ефикасно, економично и ефективно реализује. Наглашавање специфичности финансијског управљања у организацијама које се баве културним туризмом, са циљем усмјеравања пажње на примјену општих и посебних анализа, техника и метода које се користе у пословним и корпоративним финансијама.

Исходи учења (стечена знања):

Студент ће бити оспособљен да:

- објасни практичну улогу финансијског управљања у предузећима/организацијама које се баве културним туризмом;
- користи податке из финансијских извјештаја, израчуна одабране показатеље, анализира и процјени финансијски статус предузећа/организације за културни туризам;
- објасни временску димензију новца;
- упореди процесе доношења краткорочних и дугорочних финансијских одлука и објасни њихове финансијске посљедице (ефекте);
- објасни значај и улогу финансијских тржишта;
- процјени међузависност ризика и приноса у процесу буџетирања капитала;
- анализира и планира одговарајуће изворе финансирања инвестиционих пројеката;
- израчуна просјечну цијену капитала;
- пројектује нето новчане токове и примијени методе оцјене исплативости инвестиционих пројеката.

Садржај предмета:

Финансијска функција. Циљеви и задаци финансијског менаџмента. Појам и улога финансијског тржишта, инструменти и учесници на финансијским тржиштима. Утицај институционалног и привредног окружења на финансијски положај предузећа/организације. Правила финансирања. Концепт временске вриједности новца. Краткорочни и дугорочни извори финансирања. Краткорочно и дугорочно улагање средстава. Финансијско планирање и контрола. Буџетирање новца. Финансијска анализа. Финансијско управљање. Инвестициони пројекти у области културног туризма. Буџетирање капитала, ризик и неизвјесност у области културног туризма. Израда плана новчаних токова инвестиционог пројекта у области културног туризма. Процјена исплативости инвестиционих пројеката у области културног туризма.

Методе наставе и савладавање градива:

Предавања, презентације, интерактивне сесије, радионице, пројектни задаци.

Литература:

Besley, S., Brigham, E.F. (2015). *Poslovne finansije*, Beograd: Data Status.

Облици провјере знања и оцјењивање:

Похађање наставе	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 8 бодова		

Посебна назнака за предмет:

Нема

Име и презиме наставника који је припремио податке: Доц. др Жељана Јовичић

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Дипломске академске студије – МАСТЕР		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Предузетништво у културном туризму			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Обавезни	10.	2П +2В	
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима	Облик условљености
Нема условљености	

Циљеви изучавања предмета:

Предмет омогућава студентима да схвате значај предузетништва и иновација у свим облицима организације и друштва и да разумију предузетништво као начин понашања и дјеловања. Студенти стичу могућност да науче основне принципе савременог предузетништва у економској теорији и пракси, као и да стекну основне вјештине и компетенције креативног размишљања, проактивности, прихватања ризика, планирања и тражења прилика, тимског рада и претварања прилика и идеја у изводљиве предузетничке подухвате. Специфичан циљ предмета је грађење капацитета друштвено анагажованих умјетника да остваре финансијску, идеолошку и естетску независност у односу на државне фондове кроз развијање њихових генералних пословних вјештина, као и предузетничког духа.

Исходи учења (стечена знања):

Као једна од осам темељних животних компетенција дефинисаних од стране ЕУ, потребних сваком појединцу и појединки за успјех у животу, предмет је конципиран на начин да подстакне код студенткиња и студената предузетничко понашање и дјеловање, од индивидуалног нивоа до нивоа сложених организационих система у свим секторима са акцентом на културу као непривредну дјелатност. Након изучавања овог предмета, студенти ће стећи основна знања о начелима, принципима, стратегијама и концептима креирања пословних подухвата заснованих на иновацијама чија је реализација повезана с ризицима и неизвјесношћу. Студенти ће бити оспособљени за проналажење иновативних рјешења у савременом пословању примјењујући кључна знања из предузетничке економије о методама и техникама доношења економских одлука примјеном савремених информационо-комуникационих технологија у вези с предузетничким подухватима.

Садржај предмета:

Схватање и карактеристике предузетништва. Личност и понашање предузетника. Развој предузетничке културе као глобалног феномена. Предузетнички процес. Предузетнички и дигитални маркетинг у култури и креативној индустрији. Препознавање прилика: од идеје до предузетничког подухвата – технике доласка до пословних идеја. Организациона култура и предузетничка оријентација. Креативна индустрија и предузетништво. Предузетништво и иновације. Извори иновативности и комерцијализација иновација. Soft иновације у креативним индустријама: књиге, музика и видео игре. Информационе и комуникационе технологије и е-пословање у креативној индустрији. Финансирање предузетничких подухвата. Пословно планирање предузетничких подухвата.

Методе наставе и савладавање градива:

Предавања, односно преношење систематских сазнања из литературе о предузетнишву и практичних примјера. Илустрације и вјежбе који подразумевају двосмјерну комуникацију, а студенти су позвани да слободно износе своја мишљења о случајевима који ће се дискутовати. У току семестра организоваће се и двије студијске посјете успјешним МСП у Републици Српској, као и гостујућа предавања и разговори са успјешним предузетницима и менаџерима.

Литература:

Henry, C. (2008). *Entrepreneurship in the Creative Industries: An International Perspective*. Edward Elgar Publishing.
 Stoneman, P. (2010). *Soft Innovation. Economics, Product Aesthetics and the Creative Industries*. New York: Oxford University Press.
 Петковић, С., и Милановић, М. (2017). *Лабораторија идеја. Од идеје до предузетничког подухвата*. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет.
 Пауновић, Б. (2017). *Предузетништво и управљање малим предузећем*. 3. издање. Београд: Универзитет у Београду, Економски факултет.
 Deakins, D., & Freel, M. (2012). *Preduzetništvo i male firme*. Beograd: Data status.

Облици провјере знања и оцјењивање:

Похађање наставе	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 48 бодова		

Посебна назнака за предмет:

Нема

Име и презиме наставника који је припремио податке: Др Саша Петковић, ванр. проф.

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Дипломске академске студије II циклус		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Менаџмент догађаја у културном туризму			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Изборни	9. или 10.	2П+2В	5
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима	Облик условљености
Нема условљености	

Циљеви изучавања предмета:

Упознати студенте са основним карактеристикама и проблематиком планирања и организације догађаја у културном туризму. Представити значај теоријских, али и нових практичних знања и вјештина функција планирања, организације, избора запослених, вођења и контролисанја како у организационом тако и у друштвеном смислу.

Исходи учења (стечена знања):

Након завршетка наставе студенти ће бити у могућности да:

- дефинишу знања, вјештине и компетенције из менаџмента догађаја у културном туризму (планирање, организовање, вођење, контроле, протола, безбједности итд)
- знања, вјештине, компетенције из манифестација у културном туризму

Садржај предмета:

1. Концепт и дизајн догађаја
2. Изводљивост и поштовање законских одредби
3. Маркетинг
4. Управљање финансијама и планирање
5. Протокол и постављање догађаја
6. Људски ресурси и руковођење, операције и логистика
7. Безбједност, управљање масама и евакуација
8. Надзор, контрола и евалуација
9. Иновације и креативност фестивалских организација
10. Специјални догађаји: оквир за ефикасан менаџмент
11. Имиџ дестинације и културни догађаји
12. Културна баштина дестинација: улога знања
13. Потенцијал малих туристичких оператора у промоцији културног туризма
14. Перспективе и развој културних догађаја у регији
15. Представљање студија случаја из регије и свијета

Методе наставе и савладавање градива:

Предавања, реферати, семинарски радови, практични примјери - студије случаја

Литература:

Van Der Vagen, L., Karlos, B.R. (2010). *Upravljanje događajima*. Beograd: Mate.
 Andrejević, A., Grubor, A. (2007). *Menadžment događaja*. Univerzitet Educons: Sremska Kamenica.
 Bowdin, G., Allen, J., O'Toole, W., McDonnell, L. (2012). *Events Management*. London & New York: Routledge-Taylor & Francis Group.
 Larry D. (2013). *Event Tourism and Cultural Tourism*. New York: Routledge
 Richards, G., Palmer R. (2010). *Eventful Cities: Cultural Management and Urban Revitalisation*. New York: Routledge
 Pivac, T., Blešić, I., Stamenković, I., Besermenji, S., Đorđević, J., Lesjak, M. (2014). *Synergy of culture and tourism: cultural events as a part of cultural tourism in less-favoured rural regions. Case study: Vojvodina province (Serbia)*. *Academica Turistica*, 7(2), pp. 77-86.
 Blešić, I., Pivac, T., Stamenković, I., Besermenji, S., Marković, S. (2014). Investigation of visitor motivation of the Exit music festival (the Republic of Serbia). *Revista de turism*, 18, pp. 8-18.

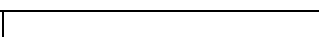
Облици провјере знања и оцјењивање:

Похађање наставе	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 48 бодова		

Посебна назнака за предмет:

Нема

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Бранислав Машић

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		
	Дипломске академске студије II циклус		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Менаџмент дестинација у културном туризму			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Изборни	9. или 10.	2П+2В	5
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима	Облик условљености
Нема условљености	

Циљеви изучавања предмета:

Упознати студенте са основним карактеристикама и проблематиком управљања културним туризмом у дестинацијама. Савладавање материје предложеног предмета омогућава студентима да се детаљно упознају са свим економским показатељима туристичке дестинације и да на бази тога предвиде, у зависности од могућности, све варијанте даљег туристичког развоја дестинације, као конкурентске позиције на туристичком тржишту у контексту културног туризма.

Исходи учења (стечена знања):

Након завршетка наставе студенти ће бити у могућности да:

- дефинишу туристичку дестинацију као исходиште развоја туризма,
- опишу темељне факторе и функције културног туризма у туристичкој дестинацији,
- направе SWOT анализу туристичке дестинације.

Садржај предмета:

1. Тенденција развоја културног туризма
2. Културни туризам како сложени систем
3. Појам, концепти и типови туристичких дестинација
4. Основне карактеристике и чиниоци развоја дестинација
5. Дестинација као систем туризма
6. Конкурентност и одрживост туристичке дестинације
7. Основе процеса управљања туристичком дестинацијом
8. Процес стратегијског управљања туристичком дестинацијом
9. Дефинисање и примјена стратегије развоја туристичке дестинације
10. Позиционирање туристичке дестинације
11. Стварање имиџа и брендирање туристичке дестинације
12. Управљање и кризни менаџмент туристичке дестинације
13. Утицај културног туризма на туристичко искуство
14. Перспективе развоја дестинација у контексту културног туризма
15. Представљање студија случаја из регије и свијета

Методе наставе и савладавање градива:

Предавања, реферати, семинарски радови, практични примјери – студије случаја

1. Литература:

Popesku, J. (2011). *Menadžment turističke destinacije*. Beograd: Singidunum.
Morrison, A. (2013). *Marketing and Managing Tourism Destination..* New York: Routledge.
Pike, S. (2015). *Destination Marketing*. Routledge.
Deepak C. (2010). *Sustainable Marketing of Cultural and Heritage Tourism*. New York: Routledge.
McCormick, R.R.. (2011). *Marketing Cultural and Heritage Tourism*. New York: Routledge.

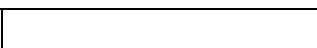
Облици провјере знања и оцјењивање:

Похађање наставе	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 48 бодова		

Посебна назнака за предмет:

Нема

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Бранислав Машић

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		
	Дипломске академске студије -МАСТЕР		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Пројектни менаџмент у културном туризму			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Изборни	9. или 10.	2П+2В	5
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима	Облик условљености
Нема условљености	

Циљеви изучавања предмета:

Циљ изучавања предмета је омогућити студентима да разумеју парадигму науке о управљању пројектима, овладају основним техникама припреме, анализе, оцјене и извршења пројекта. На крају, студенти ће имати прилику да се упознају са различитим изворима финансирања пројеката, пројектним ризицима по фазама реализације и методологијом извршења пројекта.

Исходи учења (стечена знања):

По завршетку програма студенти бити у стању да објасне животни циклус пројекта, изврше тржишну и финансијску анализу пројекта, примјењују инвестиционе критеријуме и доносе инвестиционе одлуке. Такође, студенти ће бити способни да израде студије изводљивости (оправданости) пројекта, да примјењују методе управљања пројектним ризиком по фазама животног циклуса пројекта, те да разумеју предности и недостатке различитих извора финансирања пројеката

Садржај предмета:

1. Пројекти и развојна политика предузећа
2. Теоријски развоје науке о управљању пројектима
3. Појам, врсте и основне карактеристике пројеката
4. Методолошки концепт припреме, анализе и оцјене пројеката
5. Животни циклус пројекта
6. Финансијска анализа пројекта
7. Инвестиционе методе оцјене профитабилности пројеката
8. Друштвена оцјена пројекта
9. Финансирање пројеката

Методе наставе и савладавање градива:

Методологија рада са студентима заснива се на предавањима и вјежбама. На предавањима се теоријски анализирају проблеми, док се на вјежбама у интерактивној настави са студентима анализирају конкретни пројекти и случаји из праксе.

Литература:

Вученовић, С. (2017). *Управљање инвестиционим пројектима*. Бања Лука: Економски факултет;
 Ђурићин, Д., Лончар, Д. (2010). *Менаџмент помоћу пројеката*, треће издање. Београд: Економски факултет;
 Омазић, А.М., Баљкас, С. (2005). *Пројектни менаџмент*. Загреб: Синергија наградништво д.о.о. Загреб;

Облици провјере знања и оцјењивање:

Похађање наставе	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 48 бодова		

Посебна назнака за предмет:

Нема

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Саша Вученовић

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Дипломске академске студије - МАСТЕР		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Менаџмент квалитета у културном туризму			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Изборни	9. или 10.	2П+2В	5
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

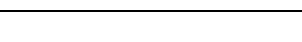
Условљеност другим предметима		Облик условљености	
Нема условљености			
Циљеви изучавања предмета:			
Студенти треба да: буду упознати са основама система квалитета, разумију стандарде, стекну знања о циљевима, организацији, имплементацији и ефектима система квалитета, покажу познавање метода које се користе у циљу побољшања његове примјене, прате и примјењују новине у систему квалитета.			
Исходи учења (стечена знања):			
Студенти треба да разумију функционисање система квалитета, развију способност комуницирања са стручњацима из других области, правилно анализирају и тумаче доступне информације, дају адекватне препоруке и примјене одговарајуће методе ради повећања ефикасности система управљања.			
Садржај предмета:			
Теорија система. Услужни системи. Управљање квалитетом у туризму. Квалитет (схватање квалитета, круг квалитета, квалитет полупроизвода, квалитет производа, квалитет услуге, квалитет софтвера, одређивање својстава и карактеристика квалитета). Мјерење, испитивање и контролисање. Одређивање вриједности квалитета. Управљање квалитетом. TQM. Стандарди система управљања квалитетом ISO 9000, ISO 14001, ISO 26000. Еколошки стандарди. Систем квалитета. Управљање економијом квалитета. Методе и технике система квалитета. Документација система квалитета.			
Методѐ наставѐ и савладавање градива:			
Предавања се изводе комбиновањем ("ex cathedra"/"case") методом. Теоријски наставни садржај излаже се методом "ex cathedra" коришћењем презентација; други дио предавања изводи се "case" методом презентованих анализа карактеристичних случајева и примјера који илустрирају теоријски садржај. Главни облик рада биће обрада случајева из праксе, како би студенти научили како да стечена знања употребе у практичне сврхе. Семинари обухваћају израде, презентацију и одбрану семинарског рада уз примјену методологије за израду стручних радова. Кроз теме семинарских радова, обрађен је цјелокупни теоријски садржај предмета.			
Литература:			
Тодоровић, З. (2009). <i>Управљање квалитетом</i> . Бања Лука: Економски факултет; Кларић, С.; Побрић, С. (2009). <i>Управљање квалитетом – Алати и методе побољшања</i> . Мостар: Машински факултет Oakland, J. S. (2003). <i>Total Quality Management-Text with Cases</i> , Elsevier Butteworth-Heinemann, Oxford.			
Облици провјере знања и оцјењивање:			
Похађање наставѐ	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 48 бодова		
Посебна назнака за предмет:			
Нема			
Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Игор Тодоровић			

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ			
	Дипломске академске студије – МАСТЕР			
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом		
Назив предмета	Природни и културни ресурси у туризму			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Изборни	9. или 10.	2П+2В	5
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			
Условљеност другим предметима			Облик условљености	
Нема условљености				
Циљеви изучавања предмета:				
Циљ је, да се кроз стицање знања, развије способност студената да анализирају карактер и вриједности туристичког простора, основне природне, функционалне, економске и културне елементе који дефинишу простор, те да уоче функционалну повезаност и међузависност са осталим просторно-планским развојним системима.				
Исходи учења (стечена знања):				
Припрема студента за примјену концепције, принципа и критеријума одрживог развоја туризма те оспособљавање за самосталан и тимски рад на изради свих врста докумената у области туризма и креирање исправних политика заштите, кориштења и управљања туристичким простором.				
Садржај предмета:				
Појам, дефиниције и типологија туристичких простора; Теоријско-методолошки приступ моделовању туристичких простора; Еколошко-економски однос према простору – одрживи развој; Кључни документи о одрживом развоју туризма (Међународне конвенције, повеље, агенде, препоруке); Законодавни и институционални оквир заштите и одрживо коришћење ресурса и културног наслеђа у туризму; Улога просторно-планских докумената у планирању одрживог туризма; Управљање туристичким простором – управљање туристичком дестинацијом; Природа као вриједност, ресурс и систем у туризму; Развој и планирање одрживог туризма у урбаним, руралним, пограничним и планинским подручјима; Аспекти уређености туристичких простора (функционални, правни и естетски); Глобални трендови и перспективе културног туризма; Културно-историјско наслеђе као фактор развоја туризма, култура као стратешки туристички ресурс; Пuteви културе и просторни размештај туристичких тачака, формирања културних итинерера; Кључни проблеми и ограничења развоја одрживог туризма.				
Методе наставе и савладавање градива:				
Курс се састоји од предавања и семинара. Предавања подразумевају излагања ex chatedra и обавезну дебату. Семинари су организовани као: анализе студија случаја, критички осврти на стручну литературу, представљање самосталних и групних радова који обухватају приједлог пројекта за развој одрживог туризма одређеног простора.				
Литература:				
Максин, М. и остали (2009). <i>Менаџмент природних и културних ресурса у туризму</i> . Београд: Факултет за туристички и хотелијерски менаџмент. Максин М. (2012). <i>Туризам и простор</i> . Београд: Универзитет Сингидунум. Томка, Д. и остали, (2012). <i>Туризам и локални развој</i> . Нови Сад: Факултет за спорт и туризам ТИМС. Јович, Г.С. (2010). <i>Просторно планирање и туризам</i> . Ниш: Природно.математички факултет. Стратегија развоја туризма Републике Српске за период 2010-2020. године. Литература у вези са специфичним темама ће се допуњавати у договору са предметним наставником.				
Облици провјере знања и оцјењивање:				
Похађање наставе		2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)		0 - 48 бодова		
Посебна назнака за предмет:				
Нема				
Име и презиме наставника који је припремио податке: Доц. др Неда Живак				

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Дипломске академске студије – МАСТЕР		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Управљање нематеријалним културним наслеђем			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Изборни	9. или 10.	2П+2В	5
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима		Облик условљености	
Нема условљености			
Циљеви изучавања предмета:			
Циљ предмета је упознавање студената са улогама, могућностима, обавезама, одговорностима и активностима стручњака укључених у процесе и пројекте очувања нематеријалног културног наслеђа.			
Исходи учења (стечена знања):			
Студенти ће разумјети и прихватити разноврсност и мултидисциплинарност теоријских и методолошких приступа нематеријалном културном наслеђу, и развити способност за критичко читање стручне литературе, те примјену стеченог знања у креативној и административној пракси, односно самосталном истраживачком раду.			
Садржај предмета:			
Садржај курса нуди увид у традиционалну терминологију и актуелну проблематику издвајања феномена нематеријалне културе и дефинисања ове специфичне области културног наслеђа, као и преглед културно-историјских, етнолошких и антрополошких приступа. Посредством одабраних примјера, студенти ће се суочити са етичким дилемама, ризицима, проблемима и изазовима очувања нематеријалног културног наслеђа, стратешким планирањима и методолошким приступима, теренским истраживањима и идентитетским мапирањима на локалном нивоу, те овладати процесом и начином израде документације, као и поступцима архивирања. Посебан акценат ставља се на концепте очувања и заштите, упознавање са важећим правним оквирима и професионалним стандардима, али и са улогом различитих актера у том процесу (државна управа, локална самоуправа, невладине организације, појединци, академска заједница, установе културе). Садржај курса је изразито интердисциплинаран, а различите аспекте у приступу проблематици нематеријалног културног наслеђа нагласиће учешће гостујућих предавача (највише 25% удјела у реализацији садржаја). Кроз анализу одабраних примјера, студенти ће бити упознати са предностима и ограничењима које нуди Унескова конвенција очувања и заштите нематеријалног културног наслеђа из 2003. године, као и са актуелним концептима одрживог развоја. Кроз реализацију семинара биће суочени са захтјевима избора, креативног осмишљавања, документовања и инвентарисања елемената нкн, као и са израдом плана који обухвата процјену одрживости и мјере заштите.			
Методе наставе и савладавање градива:			
Курс се састоји од предавања и семинара. Предавања подразумијевају излагања ex chatedra и обавезну дебату. Семинари су организовани као: анализе студија случаја, критички осврти на стручну литературу, представљање самосталних и групних радова који обухватају идентификовање, документовање, представљање, реконструкцију/популарисање одабраних елемената нематеријалног културног наслеђа.			
Литература:			
Медар Тањга, И., Пандуревић, Ј. и Панић Кашански, Д. (2017). <i>Нематеријално културно наслеђе. Теоријски, методолошки и административни аспекти</i> . Бања Лука: Филолошки факултет Жикић, Б. (ур.). (2011). <i>Културни идентитети као нематеријално културно наслеђе</i> . Зборник радова. Београд: Филозофски факултет. Хамершак, М., Плеше, И. и Вукушић, А.М. (ур.) (2011). <i>Производња баштине: критичке студије о нематеријалној култури</i> . Зборник радова. Загреб: Институт за етнологију и фолклористику. Живковић (ур.), Д. (2011). <i>Нематеријално културно наслеђе Србије</i> . Зборник радова. Београд: Министарство културе, информисања и информационог друштва и Центар за заштиту нематеријалног наслеђа. Посебна литература се односи на специфичне аспекте и одабране елементе нематеријалног културног наслеђа, и прецизира се у договору са предметним наставником.			
Облици провјере знања и оцјењивање:			
Рад студената оцјењује се током цјелокупног процеса наставе и на завршном испиту.			
Похађање наставе	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 48 бодова		
Посебна назнака за предмет:			
Нема			
Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Јеленка Пандуревић			

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		
	Дипломске академске студије – МАСТЕР		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Очување и брендирање традиционалне културе			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Изборни	9. или 10.	2П+2В	5
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима	Облик условљености
Нема условљености	

Циљеви изучавања предмета:

Циљ предмета је упознавање студената са основним појмовима и вриједностима традиционалне културе, њеним друштвеним и економским потенцијалом и начинима претварања елемената традиционалне културе у туристички производ.

Исходи учења (стечена знања):

Студенти ће развити критички однос према садржајима и манифестацијама традиционалне културе у савременој фестивалској пракси и медијском дискурсу. Развијење критичког сензибилитета је неопходно у процесима и пројектима брендирања традиционалне културе и њеног осмишљавања у форми туристичког и комерцијалног производа.

Садржај предмета:

Садржај курса нуди увид у могућности дефинисања и класификације традиционалне културе, идејним и идеолошким приступима као и методологији научних истраживања. Нуде се подстицаји на промишљања у релацији национално-локално и урбано-рурално.

У први план извлачи се актуелна концепција интерпретације културе, као и стратегије реконструкције и ревитализације. Нарочита пажња посвећена је култури фестивала и брендирању у контексту туристичке понуде. Аналитички приступ одабраним примјерима нуди могућност критичког промишљања савремених концепција употребе традиције. Проблематизује се традиција на сцени и у медијском дискурсу кроз сагледавање могућности и контроверзи. Садржај курса је изразито интердисциплинаран, а различите аспекте у приступу проблематици традиционалне културе нагласиће учешће гостујућих предавача (највише 25% удјела у реализацији садржаја). Студенти се упознају са појмовима културних и креативних индустрија и партиципацијом традиционалних културних садржаја у Arts&Crafts концептима, чиме се проблематизује комерцијализација и претварање традиционалне културе у комерцијални производ.

Методе наставе и савладавање градива:

Курс се састоји од предавања и семинара. Предавања подразумевају излагања ex chatedra и обавезну дебату. Семинари су организовани као: анализе студија случаја, критички осврти на стручну литературу, представљање самосталних и групних радова који обухватају приједлог пројекта за брендирање културног производа чије се исходиште препознаје у традиционалној култури.

Литература:

Ковачевић И. (2015). *Историја српске антропологије*. Београд: Одјељење за етнологију и антропологију Филозофског факултета Универзитета у Београду.

Popadić M. (2015). *Vreme prošlo u vremenu sadašnjem. Uvod u studije baštine*. Београд: Centar za muzeologiju i heratologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Павловић С. (2011). *Етнолошке основе туризма*, Београд: Универзитет у Београду, Географски факултет.

Potkonjak S. (2014). *Teren za etnologue početnike*, Zagreb: Biblioteka Hed i FF press.

Ivanović-Barišić M. (ur.) (2012). *Terenska istraživanja: poetika susreta*. Zbornik radova (27), Београд: Etnografski institut SANU.

Литература у вези са специфичним темама ће се допуњавати у договору са предметним наставником.

Облици провјере знања и оцјењивање:

Похађање наставе	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 48 бодова		

Посебна назнака за предмет:

Нема

Име и презиме наставника који је припремио податке: Проф. др Ирена Медар Тања

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ		
	ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		
	Дипломске академске студије – МАСТЕР		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђејем и културним туризмом	

Назив предмета	Интеркултурална комуникација			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
ИКОМ	Изборни	9. или 10.	2П+2В	5
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима	Облик условљености
Нема условљености	

Циљеви изучавања предмета:

Предмет даје прилику студентима да усвоје критичка знања у широком дијапазону савремених интердисциплинарних културолошких студија. Представља платформу путем које ће се истраживати примарне вјештине, идеје, појмови и концепти на плану интеркултурног учења, значења интеркултуралних постулата и тумачења културолошких и интеркултурних специфичности. На овај начин студенти се оспособљавају у контексту схватања и примјене теоријских приступа у домену различитости кодирања комуникацијских система, разина комуницирања и културолошких посебности које представљају баријеру у процесу шифрирања и дешифровања лингвистичких и културолошких информацијских пакета.

Исходи учења (стечена знања):

Завршетак овог модула студенти ће усвојити знања о темељним поставкама терорије комуницирања, компаративним интерлингвистичким обрасцима и интеркултуралним стратегијама комуницирања. Овим колегијумом се подиже свијест о теоријским, али и надасве практичним вриједностима интеркултуралног изучавања.

Садржај предмета:

1. Увод у опште лингвистичке постулате
2. Разматрање компаративно-контрастивних аспеката језика
3. Увод у студије културе кроз интердисциплинарне теоријске поставке
4. Практични примјери, проблеми у процесу комуницирања на нивоу културе из визуре различитих језиких система
5. Проучавање популарне културе с циљем певазилажења препрека у комуницирању
6. Анализа текстуалног корпуса као и визуелно-аудитивних садржаја
7. Дискусија и примјена усвојених стратегија

Методе наставе и савладавање градива:

Интерактивна предавања, пројекције, дискусије и аналитичко промишљање.

Литература:

Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. Hodder Arnold.
 Sunderland, J. (2006). *Language and Gender*. Routledge.
 Storey, J. (1993). *An Introductory Guide to Cultural Theory and Popular Culture*. Harvester Wheatsheaf.
 Kellner, D. (2004). *Medijska kultura*. Beograd: Clío.
 Fiske, J. (2001). *Popularna kultura*. Beograd: Clío.
 Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters.
 Kramsch, C. (1993). *Context and Culture in Language Teaching*. Oxford: Oxford University.
 Wodak, R., Meyer, M. (2001). *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: SAGE.

Облици провјере знања и оцјењивање:

Похађање наставе	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 48 бодова		

Посебна назнака за предмет:

Нема

Име и презиме наставника који је припремио податке: Доц. др Емир Мухић

	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ		
	Додипломске академске студије – I циклус студија		
	Студијски програм(и):	Управљање културним наслеђем и културним туризмом	

Назив предмета	Енглески језик и комуникација у културном туризму			
Шифра предмета	Статус предмета	Семестар	Фонд часова	Број ECTS бодова
	Изборни	9. или 10.	2П+2В	5
Наставници	Према одлуци Наставно-научног вијећа Економског факултета			

Условљеност другим предметима	Облик условљености
Претходни ниво знања из енглеског језика на нивоу B2	

Циљеви изучавања предмета:

Оспособити студенте да успјешно и вјешто комуницирају на енглеском језику са свим заинтересованим странама у области културног туризма. Интерпретација културног наслеђа на енглеском језику – термиолошки и комуниколошки аспекти. Превазилажење културолошки препрека у комуникацији на енглеском језику. Развијање адекватних лексичких и функционалних израза на енглеском језику и развијање стратегија за савладавање нових израза на енглеском језику. Развијање способности ефектне и ефикасне комуникације на енглеском језику са међународним туристима и професионалним колегама. Оспособљавање студената за мобилност у европском и међународном универзитетском и професионалном окружењу, развијање адекватне презентације националне културе и личних достигнућа у иностранству.

Исходи учења (стечена знања):

На основу одслушаног и наученог садржаја предмета студент треба да има развијене 1. **опште способности:** препознавање посебних особина језичког дискурса и комуникација у области културног туризма, брза интерпретација и критичка анализа стручних текстова, усвајање правила усмене и писане комуникације у оквиру струке, овладавање анализом говорног и писаног дискурса и изражавања, овладавање тимским радом у пару и групи. 2. **предметно-специфичне способности:** препознавање особина стила и структуре стручних текстова на енглеском језику из подручја културног туризма. Посебна пажња биће посвећена раду на мини пројекту – планирање, истраживање и презентовање резултата на енглеском језику (одабира се истраживање и тема коју већ обрађују у оквиру неког од стручних предмета. Затим израда термиолошких глосара у вези са тематиком мини-пројекта, писмено и усмено презентовање (интерпретација) културног наслеђа на енглеском језику, комуникација са страним посјетиоцима). Проширивање стручног вокабулара и контрастирање са матерњим језиком, усвајање културолошких особености говорног и писаног енглеског језика.

Садржај предмета:

Теоријска настава – Упознавање са одређеним особинама и функцијама језика туризма (социolingвистички аспекти - употреба времена као концепта, магијско у језику туризма, аутентичност, идентитет, језик као моћ, семиотика туризма и сл.); вербалне и невербалне технике језика туризма и различити регистри. Употреба енглеског као глобалног језика туризма и интеркултурне комуникације. Промотивне стратегије са аспекта језика (слогани, кључне речи, терминологија). Особине језика туристичког водича као медијатора локалних културних вриједности. *Практична настава* - развијање вјештина усмене и писане комуникације кроз рад на мини-пројекту који је у вези са тематиком из стручних предмета. Разумјевање и анализа жанра туристичког текста (нпр. вербална и невербална средства у туристичкој брошури, website-у, промотивним филмовима). Мултимедијални рад – анализа видео/интернет презентација културног наслеђа у сврху туристичке промоције – вербална и невербална средства. Примјена стеченог знања из анализе дискурса и средстава комуникација кроз усмене и писмене задатке презентовања рада на мини пројекту на енглеском језику. Обогаћивање вокабулара из области културног туризма и израда вишејезичног термиолошког глосара.

Методе наставе и савладавање градива:

Предавања се комбинују са комуникативним, интерактивним вјежбама уз примјену рачунара и мултимедија, а од студената се очекује активно учешће у настави и критичко размишљање.

Литература:

Избор релевантних и аутентичних текстова из области културног туризма (нпр. whc.unesco.org/en/list/)
 Dann, Graham M. S. 1996. The Language of Tourism: a Sociolinguistic Perspective, Wallingford: CAB International. Jaworski, Adam & Annette Pritchard. 2005. Discourse, Communication and Tourism. Clevedon, Buffalo, Toronto: Channel View Publications
 Thurlow, Crispin & Adam Jaworski. 2011. Tourism Discourse: Languages and Global Mobility. Palgrave, Macmillan
 Доступни online речници енглеског и српског језика

Облици провјере знања и оцјењивање:

Похађање наставе	2 бода	Завршни испит	0-50 бодова
Предиспитне обавезе (приступни рад)	0 - 48 бодова		

Посебна назнака за предмет:

Нема

Име и презиме наставника који је припремио податке: мр Милица Богдановић

V година

Економски факултет у Бањој Луци - Наставни план и програм II циклуса студија

Број:

ДЕКАН

Датум:2018. године

Проф. др Станко Станић